БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой
ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 14 (7044)
ЯНВАРИИН 18
ВТОРНИК
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

Үсэгэлдэрһөө эхилэн, РСФСР-эй Верховно Советэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ эхилбэ.

Бурят-Монголой АССР-эй ажалшад социалистическэ Эхэ оронойнгоо эрхим патриодуудые РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлжэ байна.

Германска асуудалаар Советскэ Правительствын хэһэн мэдүүлгэ

Америкын Холбоото Штадуудай, Англиин, Франциин, тэрэшэлэн Германска Федеральна Республикын (Баруун Германи) Правительствонуудай парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталуулхын тулада һүүлэй үедэ бүхы юумэ хэжэ байна. Тиихэдээ энэ эсэслэн баталалгаһаа уламжалан Европын бүхы арадуудта, бүгэдэниитын эб найрамдалай хэрэгтэ муу хойшолонгуудай тохёолдохо байһые хараада абахые тэдэнэр хүсэнэгүй.

Баруун Германиие дахин зэбсэглэхэ ябадал хараалһан парижска хэлсээнүүд Европодо бүхы оршон байдалые бүри орёо болгохо байһандань дахинаа анхарал хандуулха шухала гэжэ Советскэ Союзай Правительство тоолоно. Энэ хадаа гансахан лэ СССР-эй Правительствын бэшэ, харин Польшын, Чехословакиин, Германска Демократическа Республикын, Венгриин, Румыниин, Болгариин, Албаниин, тэрэшэлэн Хитадай Арадай Республикын ба бусад зарим гүрэнүүдэй Правительствонуудай һанамжа болоно. Парижска хэлсээнүүдые правительствонуудайнь дэмжэдэг тэдэ гүрэнүүдэй арад зонойнь олонхид парижска хэлсээнүүдые заатагүй буруушаадаг байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ юм.

Хэрбээ эдэ хэлсээнүүдэй эсэслэн баталагдаад байгаа һаа, Баруун Германи дахин зэбсэглэгдэхэ, мүн Германска Федеральна Республика Баруунevропейскэ сэрэгэй союз ба Хойто-атлантическа блок шэнги сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ оруулагдаха болоно.

Баруунevропейскэ союз ба Хойто-атлантическа блок сэрэгэй агрессивнэ бүлэглэлнүүд болоно, харин сэрэгэй эдэ бүлэглэлнүүдтэ Германска Федеральна Республикын хабаадан оролто Советскэ Союзда болон эб найрамдалда дуратай бусад гүрэнүүдтэ эсэргүүгээр шэглүүлэгдэнхэй гэжэ Советскэ Союзһаа гадна, хэдэн олон европейскэ ба европейскэ бэшэ гүрэнүүд тоолохо зуураа, энэ хадаа Европодо шэнэ дайнай аюулые шангадхалгада хүргэхэ болоно гэжэ сэгнэнэ.

Парижска хэлсээнүүд Германида, германска арадта ямаршье һайн юумэ олгохогүйһөө гадна, тад һөөргэ эдэ хэлсээнүүд Баруун Германида милитаризмые һэргээлгэдэ шэглүүлэгдэһэн туладаа арадуудай интересүүдтэ, тэрэ тоодо германска арадай интересүүдтэ хододоо харша байһан ба харша байхашье, шэнэ дай бэлэдхэхэ авантюристическэ түсэбүүдтэ Германска Федеральна Республикые хүсэдөөр татан оруулха байна.

Парижска хэлсээнүүд германска арадай интересүүдтэ яахадаа иланганая харша байнаб гэхэдэ, эдэ хэлсээнүүд Германиин хоёр хуби болон хубааралгые олон удаан жэлнүүдтэ хэбээрнь үлөөхэ, Германиин нэгэдэлые эбэй ёһоор һэргээхэ замда һаад түбэг болохо байна. Зэбсэглэгдэһэн ба сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадуулагдаһан Германска Федеральна Республикатай эб найрамдалда дуратай Германска Демократическа Республикын хамтаран нэгэдэхэ аргагүй болохо байһаниинь тон элитэ. Парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталалга нэгэдэмэл, эб найрамдалда дуратай гүрэн болгон Германиие нэгэдүүлхэ ябадалтай оройдоошье тааралдахагүй байна.

Парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталалга германска асуудалаар, мүн уласхоорондын бусад шиидхэгдээгүй асуудалнуудаар хэлсээнүүдые хэлгэдэ һаад хэхэгүйһөө гадна, тэрээндэ туһалха юм гэһэн баталамжанууд Германска Федеральна Республикада, тэрэшэлэн Англида, Францида болон бусад зарим гүрэнүүдтэ дэлгэрүүлэгдэдэг байна.

Иимэ баталамжанууд ямаршье үндэһэгүй, имагтал олониитын һанамжые худхуулха байна гэжэ Советскэ Правительство урда тээнь заагаа һэн. Энэ хадаа зарим гүрэнүүдэй парламентнуудта парижска хэлсээнүүдые хайшаншье гээд һаань эсэслэн баталуулхын тулада хэгдэнэ гээшэ. Германска милитаризмые һэргээлгые өөһэдынгөө гол зорилго болгон табидаг баруун гүрэнэй тиимэ нюурнууд иимэ юумэ хэдэг, тэрээнэй аша харан Германиин национальна нэгэдэлые хэрэгсээнгүй орхидог байна.

Эб найрамдалда дуратай, демократическа гүрэн болгон Германиин нэгэдэлые һэргээхэ талаар өөһэдынгөө оронуудай абаһан уласхоорондын уялгануудта тад харша хараа бодолые Америкын Холбоото Штадуудай, Англиин ба Франциин Правительствонуудай баримталжа байһан дээрэһээ Германиие нэгэдүүлхэ хэрэг мүнөө үедэ немецүүдһээ өөһэдһөөнь, Германска арадай хараа бодолһоо түбхын түрүүндэ дулдыдаха болоод байна.

Баруун Германска бундестагта парижска хэлсээнүүд февраль соо эсэслэн хаража үзэгдэхөөр хараалагдаһаниинь мэдээжэ. Энээниие шиидхэлгэһээ Германиин ерээдүй нилээд дулдыдаха байна. Арадтаа, германска хүдэлмэришэн ангида дүтэ байдаг, парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталалгые буруушаадаг Баруун Германиин томо томо партинууд ба профессиональна союзууд энээниие эли тодоор мэдэдэг байна.

Парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталаа гээшэ һаа, Германиин хоёр хуби боложо хубааралгые саашадань үргэлжэлүүлгын түлөө, мүн Германска Федеральна Республикын хүн зоной олон удаан жэлдэ тэгшэ эрхэгүй байдалда орохо байһанай түлөө хүндэ хүшэр харюусалгые бундестаг бэедээ даажа абаха болоно.

Германска арадай хуулита интересүүдые ёһотойгоор хараадаа абалсан Германиие нэгэдүүлхэ асуудалаар ба энэ зорилгоор ниитэгерманска сүлөөтэ һунгалтые 1955 ондо үнгэргэхэ тухай хэлсээнүүдые түйлаха талаар хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд мүнөө үедэ үшөө бии байна. Мүнөө үедэ Германиие нэгэдүүлхэ замда гол һаад түбэг боложо байһан Баруун Германиие дахин зэбсэглэхэ ба тэрэниие сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ оруулха түсэбүүдэй хэрбээ зайсуулагдаад байгаа һаа, иимэ арга боломжонууд бии болохо байна.

Берлиниие оруулалсан бүхы Германи дотор бүгэдэниитын сүлөөтэ һунгалта үнгэргэжэ, германска арад өөрынгөө дура хүсэлые сүлөөтэйгөөр элишэлэн мэдүүлхэ арга боломжотой, юуб гэхэдэ нэгэдэмэл Германи хадаа агууехэ гүрэн боложо, бусад гүрэнүүдэй дунда ёһотойл һуурияа эзэлжэ шадаха байна бшуу.

Энэ һунгалтын үедэ германска гражданинуудай демократическа эрхэ хангагдаха зэргэтэй. Энэ һунгалта үнгэргэхын тулада Германска Демократическа Республикын ба Германска Федеральна Республикын һунгуулиин хуулинуудые хараадаа абан зохёогдоһон һунгуулиин хуули бүхы һунгагшадта дура хүсэлөө сүлөөтэйгөөр элишэлэн мэдүүлхэ, тиихэдэ демократическа парти ба организаци бүхэндэ бүхы Германи дотор һунгуулиин агитаци сүлөөтэйгөөр хэхэ, кандидадуудые сүлөөтэйгөөр дэбжүүлхэ ба һунгуулиин списогүүдые табиха ябадал найдамтайгаар хангаха зэргэтэй.

Дурсагдаһан һунгалтые үнгэргэхэ тухай хэлсээ хэлгые хүнгэдхэхэ зорилгоор, хэрбээ Германска Демократическа Республикын ба Германска Федеральна Республикын Правительствонуудай зүбшөөгөөд байгаа һаа, ниитэгерманска һунгалта үнгэргэлтын хойноһоо уласхоорондын зохихо ажаглалта тогтоохо тухай үгэеэ ойлголсожо болохо байна гэжэ Советскэ Правительство тоолоно.

Тиихэдэ, Германиин алишье хубинь нюуса хэлсээнүүдэй ямар нэгэн условинуудаар сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадалсахаар уялгалагдаһан байха зэргэгүй.

Нэгэдэмэл Германиин түрэнэй байгуулалтын ямар байха тухай асуудалые германска арад өөрөө шиидхэхэ ёһотой, бусад гүрэнүүдэй зорилго хадаа эб найрамдалда дуратайгаар ба демократическаар хүгжэхэ замда Германиин батаар оролгодо туһалха ябадал болоно гэжэ Советскэ Правительство тоолоно.

Ниитэгерманска сүлөөтэ һунгалта үнгэргэлгэ ба Германиин нэгэдэлые һэргээлгэ нэгэдэмэл Германиин бэеэ даанхай байдалые, суверенитедые болон тэгшэ эрхые хүсэдөөр бэхижүүлхэ, эбэй договорые Германитай баталхын тулада шухала арга нүхэсэл бии болгохо байна. Эбэй договор хадаа Германиин аюулгүй байдалые ба тэрэнэй хилые сахин хангалгада шухала хэрэгтэй болохо өөрын национальна зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй байха эрхэ нэгэдэмэл Германида олгохо байна.

Ямар замаар саашадаа ябахаяа германска арад шэлэн абаха зэргэтэй.

Нэгэ замынь Германиин нэгэдэлые һэргээлгэдэ ба Европын бүхы оронуудтай һайн харилсаануудые тогтоолгодо хүргэхэ байна. Энэ зам хадаа бусад гүрэнүүдтэ эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ Германиин алишье хубиин хабаадаха ябадал гаргуулхагүй, энэнь Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха системэдэ Германиин хабаадалсабал эгээл һайнаар хангагдажа шадаха байна.

Парижска хэлсээнүүдтэ Германиие татан оруулха нүгөөдэ зам хадаа Германиин хоёр хуби боложо таһарһаниие хэбээрэнь үлөөхэ, Баруун Германида милитаризм һэргээхэ, шэнэ дайнда бэлэдхэхэ түсэбүүдтэ тэрэниие хабаадуулха зам болоно. Энэ милитаристска замые, урагшагүй сэрэгэй шэнэ авантюрын замые германска арадай диилэнхи олонхидой буруушааха байһаниинь сохомтой байна. Германиин нэгэтэ бэшэ бэеэрээ үзэһэн энэ зам германска арадта шэнэ, бүри хүндэ хүшэр гасалан зоболонһоо ондоо юумые олгожо шадахагүй байна.

Германиие нэгэдүүлгэ ба Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха системэдэ тэрэнэй хабаадалга германска хүгжэлтын урдын милитаристска замһаа ямар илгаатайб гэхэдэ, германска амгалан экономикые ба тэрэнэй хүгжэнги промышленностиин дэбжэхын тулада, бусад оронуудтай, илангаяа Зүүн Европын оронуудтай, мүн тон олон хүн зонтой ба барагдашагүй ресурснуудтай Азиин оронуудтай Германиин экономическа холбоо барисаа үргэнөөр хүгжөөхын тулада эгээн лэ таарамжатай арга боломжонуудые нээжэ үгэхэ байна. Амгалан эрхэ байдалда ба бусад гүрэнүүдтэй экономическа үргэн холбоо барисаатайгаар Германиин хүгжэлгэ тэрэнэй промышленностида шухала хэрэгтэй үргэн дэлгүүрнүүдые бии болгохо, хүн зониень ажал хүдэлмэреэр хангаха, германска арадай ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлгэдэ туһалха юм.

Германиин хүгжэлтын иимэ зам германска арадай национальна интересүүдтэ, мүн Европодо болон бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэхижүүлхэ интересүүдтэ тааран зохилдохо байна.

Эдэ бүгэдэ хадаа доро дурсагдаһан тобшололнуудые хэхэ арга Советскэ Правительствода олтоно:

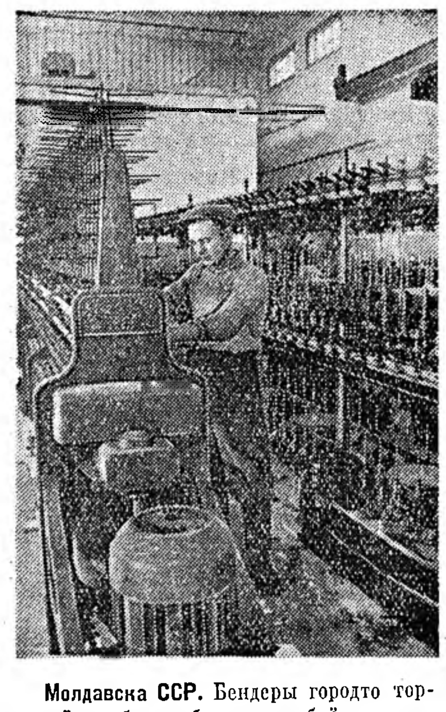
Нэгэдэхеэр. Германска асуудалые гурившуулхын тулада эгээн шухала ба хойшолуулашагүй зүйлынь Германиин нэгэдэлые һэргээхэ зорилгые шиидхэлгэ болоно. Энэ зорилгые шиидхэхын тулада ниитэгерманска сүлөөтэ һунгалта үнгэргэһэнэй үндэһөөр Германиин нэгэдэлые һэргээхэ тухай асуудалаар Америкын Холбоото Штадуудай, Англиин, Франциин ба Советскэ Союзай хоорондо хэлсээнүүдые хэхэ шухала байна. Хэрбээ парижска хэлсээнүүдэй эсэслэн баталагдаад байгаа һаа, иимэ хэлсээнүүдые хэлгэ ямаршье удхагүй ба хэгдэхэ аргагүй болохо байна.

Хоёрдохёор. Советскэ Союз хадаа Германска Демократическа Республикатай һайн харилсаануудтай юм. СССР-эй ба Германска Федеральна Республикын хоорондо харилсаануудаа һайжаруулхаар Советскэ Правительство мүн лэ бэлэн байна.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда Советскэ Союзай ба Германска Федеральна Республикын хоорондо харилсаануудые һайжаруулга үгэеэ һайнаар ойлголсолгодо ба Германиин нэгэдэлые һэргээхэ зорилгые шиидхэхын тулада бүри урагшатай зам бэдэрэн олохо ябадалда туһалжа шадаха һэн.

Гурбадахяар. Хэрбээ парижска хэлсээнүүдэй эсэслэн баталагдаад байгаа һаа, шэнэ оршон байдал тогтожо, Советскэ Союз хадаа Германска Демократическа Республикатай хани ёһоной харилсаануудаа саашадань бэхижүүлхэ тухай оролдохоһоо гадна, харин Европодо эб найрамдалые ба аюулгүй байдалые бэхижүүлгэдэ эб найрамдалда дуратай европейскэ гүрэнүүдэй хамтын хүсэл оролдолгоор туһалха байна.

1955 оной январиин 15.

Молдавска ССР. Бендеры городто торгоной комбинат баригдажа байна.

Комбинадай цехүүд эрхим түхеэрэлгээр хангагданхай. Ээрэлгын цехтэ 160 шэнэ станогууд тодхогдохо юм. Тиимэ станогууд ажал ехэтэй хүдэлмэриие хүнгэдхэхэ арга олгохо байна. Нэхэлгын, эрьюулгын, бэлэдхэлэй цехүүдтэхи бүхы гол шухала ба хамһабариин хүдэлмэринүүд механизировалагдажа ба автоматизировалагдажа байна. Түргөөр эрьедэг нэхэлгын автоматическа 500 гаран станогууд, 11 мянга шахуу ээрэлгэнүүд, шэнэ конструкциин элдэб машинанууд болон бусад механизмууд эндэ тодхогдохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: торго нэхэлгын машинанууд хабсаргагдажа байна. Нормоёо 140—160 процент дүүргэдэг слесарь З. Ф. Кенкеч наада таладань байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Агитационно хүдэлмэри улам үргэдэнэ

РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Советүүдтэ, ажалшадай депутадуудай нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтада бэлэдхэл Яруунын аймагта үргэнөөр ябуулагдажа байна. Табан зуу шахуу агитаторнууд агитационно хүдэлмэри ябуулна. Советскэ һунгуулиин системэтэй, һунгуулиин Дүримтэй тэдэнэр ажалшадые гүнзэгыгөөр танилсуулна.

Олохон партийна эхин организацинууд һунгалтада бэлэдхэхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулжа, агитколлективүүдэйнгээ хүдэлмэриие үдэр бүри шадамар бэрхээр хүтэлжэ, агитационно хүдэлмэриин хэмжээе улам дээшэлүүлнэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин агитколлектив 24 агитаторнуудтай юм. Тэдэнэр колхознигуудай дунда агитационно хүдэлмэриие саг үргэлжэ ябуулна, хөөрэлдөө болон хамтын уншалга эмхидхэнэ. Агитаторнууд Е. Болдоева, Д. Дондокова, Ц. Цыбиков ба бусад өөһэдынгөө хөөрэлдөөнүүдые колхозойнгоо урда табигдаһан шухала зорилгонуудтай холбон, эли тодоор ба һонирхолтойгоор үнгэргэнэд.

КПСС-эй айком партийна эхин организацинуудай агитколлективүүдые даагшадай, агитаторнуудай семинар болон зүблөө үнгэргэнэ. Һаяхан Эгэтын МТС-тэ агитаторнуудай кустовой семинар үнгэргэгдөө. Партиин айкомой секретарь нүхэр Пелихов агитаторнуудай зорилго тухай элидхэл хээ. Мүн семинарта хабаадагшад РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Советүүдтэ, нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтада бэлэдхэлгын үедэ ябуулагдажа байһан агитационно хүдэлмэри тухай асуудалые дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэһэн байна.

Мүн Сосново-Озерск тосхондо агитаторнуудай семинар болоо. Тэрээндэ аймцентрын эмхи зургаануудай, Маленковой нэрэмжэтэ ба «Улаан туяа» колхозуудай 60 гаран агитаторнууд хабаадалсаа.

«РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Советүүдтэ, ажалшадай депутадуудай нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтада бэлэдхэлгын үедэ агиторнуудай зорилгонууд» гэһэн инструктивна хөөрэлдөө партиин айкомой секретарь нүхэр Жалсанова үнгэргэһэн байна.

Семинарта хабаадагшад «Уласхоорондын байдал тухай» КПСС-эй айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Шагдаровай лекци шагнаба.

Үльдиргын, Комсомольскэ сомоной Советүүдтэ агиторнуудай кустовой семинарнууд үнгэргэгдөө.

Мүнөө үедэ һунгуулиин 21 участогууд байгуулагдаад, тэндэ агитпунктнууд хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Б. Цыдыпов.

РСФСР-эй Верховно Советэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ

РСФСР-эй Верховно Советэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэдэ зэрюулагдаһан ажалшадай һунгалтын урда тээхи түрүүшын суглаанууд Москва ба Московско областьда январиин 15-да болоо. Москва ба Московско областиин ажалшадай дэбжүүлһэн кандидадуудай дунда Коммунистическэ парти болон Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд, промышленностиин новаторнууд, түрүү колхознигууд, наука болон культурын элитэ ажал-ябуулагшад бии.

СССР-эй Эдеэ хоолэй товарнуудай промышленностиин министерствын хүдэлмэрилэгшэд Дзержинскиин нэрэмжэтэ центральна клуб соо январиин 15-да суглараа. Инженернүүд нүхэд Суханов ба Иванов гэгшэд үгэ хэлэхэ зуураа, Российска Федерациин Верховно Советэй депутадта кандидадаар СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй Оборонын Министр **Николай Александрович Булганиниие** дэбжүүлхые дурадхаба.

СССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаан нүхэр Н. А. Булганиниие депутадта кандидадаар һунгуулиин **Дзержинскэ** округһоо дэбжүүлхэ тухай шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталан абаба.

Электролампова заводой коллективэй хамтын суглаан дээрэ сеточно-электронно цехын механик нүхэр Бударин һунгуулиин **Сталинска** округһоо РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Климент Ефремович Ворошиловые** дэбжүүлхэ дурадхал оруулжа үгэ хэлэбэ. Энэ дурадхалые бүхы хабаадагшад халуунаар дэмжэжэ баталба.

К. Е. Ворошиловай кандидатура СССР-эй Барилгын министерствын № 28 трестын ба Главмосстройн барилгын организацинуудай коллективүүдэй суглаанууд дээрэ мүн лэ дэбжүүлэгдэһэн байна. Эндэ сугларагшад РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар солото шулуушан-новатор **Василий Васильевич Королевые** һунгуулиин Сталинска округһоо дэбжүүлбэ.

Һунгуулиин урда тээхи суглаан гүрэнэй Московско университедтэ болобо. Профессорнүүд, багшанар, студентнэр, аспирантнууд һунгуулиин **Калужска** округһоо РСФСР-эй Верховно Советэй депутадуудта кандидадуудаар СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Лазарь Моисеевич Кагановичые** ба МГУ-гэй ректор академик **Иван Георгиевич Петровскиие** нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Һунгуулиин урда тээхи суглаан машина бүтээлгын заводто болоо. Хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд, албахаагшад үдэрэй хоёр часта заводой үргэн уужам цехүүдэй нэгэн соо дүүрэн сугларaa. Машина бүтээлгын заводой коллективһээ РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ **Георгий Максимилианович Маленковые** дэбжүүлхэ тухай заводой главна инженер Ю. Лавровскиин дурадхалые суглаанда хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Суглаанда хабаадагшад һунгуулиин **Ленинградска** округһоо нүхэр **Г. М. Маленковые** РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ тухай тогтоол нэгэн дуугаар баталан абаа.

М. И. Калининай нэрэмжэтэ Московско ноһо ээрэлгын фабрикын коллектив Москва городой һунгуулиин **Даниловска** округһоо РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо **Анастас Иванович Микояниие** дэбжүүлээ. Үйлэдбэриин доторой резервнүүдые комплексноор бэдэрэн оложо хэрэглэхын түлөө мүрысөө үүсхэгшэ—үйлэдбэриин новатор, ээрэлгэшэдэй бригадир **Серафима Александровна Котовае** предприятиин коллектив мүн лэ өөрынгөө кандидадаар нэрлээ.

Молотовой нэрэмжэтэ машина бүтээлгын заводой коллективэй олон мянган хүнүүдэй хабаадалгатай суглаан дээрэ кадрова хүдэлмэришэн И. Козлова һунгуулиин **Молотовско** округһоо РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр **Вячеслав Михайлович Молотовые** дэбжүүлбэ.

Нүхэр В. М. Молотовые РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ тухай нэгэн дуугаар абтаһан шиидхэбэриие суглаанда хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Һунгуулиин **Коминтерновскэ** округһоо СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо **Михаил Георгиевич Первухиниие** ба Бага театрын главна режиссер СССР-эй арадай артист **Константин Александрович Зубовые** РСФСР-эй Верховно Советэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол Бага театрта болоһон һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ нэгэн дуугаар баталан абтаба.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй коллективэй суглаан ехэ эдэбхитэйгээр үнгэрөө. Һунгуулиин **Щербаковско** округһоо РСФСР-эй Верховно Советэй депутадуудта кандидадуудаар СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо, ССР Союзай Госпланай Түрүүлэгшэ **Максим Захарович Сабуровые** ба уранзохёолшо **Константин Александрович Фединиие** тус суглаан нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Московско прожекторнэ заводой туршалгын уужам ехэ, шэнэ цех соо олон зуун хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд сугларба. Предприятиин түрүү хүдэлмэришэн, хабсаралгын цехын электромонтажник И. В. Шамаев Москва городой һунгуулиин **Калининска** округһоо РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь **Никита Сергеевич Хрущевые** дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал оруулба. Нүхэр Н. С. Хрущевой кандидатурые заводой конструктор А. И. Крибицкий, инженер комсомолка Л. И. Супруненко болон КПСС-эй ЦК-һаа тус заводто байгаа парторг Д. В. Казьмин гэгшэд халуунаар дэмжэбэ.

Нүхэр Н. С. Хрущевые РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталан абтаһан байна.

* * *

РСФСР-эй Верховно Советэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ Московско область болон Ленинградта, Украинска ССР-эй Верховно Советэй—Киевтэ, Белорусска ССР-эй Верховно Советэй—Минскдэ январиин 15-да болоо.

(ТАСС).

БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советэй Президиум ондоо хүдэлмэридэ ороһонтойнь дашарамдуулан нүхэр Лобсанов Будажап Лобсановичые БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшын уялгануудһаа сүлөөлбэ.

* * *

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советэй Президиум БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшын уялгануудые БМАССР-эй Верховно Советэй депутат нүхэр Цыремпилон Доржи Цыремпиловичтэ даалгаба.

* * *

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советэй Президиум нүхэр Тараненко Алексей Георгиевичые БМАССР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшын уялгануудһаа сүлөөлөөд, БМАССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшоор үлөөбэ.

* * *

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советэй Президиум нүхэр Дроздов Иван Петровичые БМАССР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшоор томилбо.

* * *

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советэй Президиум нүхэр Лобсанов Будажап Лобсановичые БМАССР-эй Хүдөө ажахын министрээр томилоод, нүхэр Лесик Даниил Стефановичые энэ уялгаһаань сүлөөлбэ.

Республикымнай ажалшад РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлжэ эхилбэ

Һунгуулиин Прибайкальска № 743 округ

Г. М. МАЛЕНКОВ, Л. М. КАГАНОВИЧ, Н. А. БУЛГАНИН болон Г. Ц. ЦЫДЫНЖАПОВ гэгшэд дэбжүүлэгдэбэ

Үсэгэлдэр Иволгын дунда һургуулиин багшанарай хамтын суглаан баяр баясхалангай оршон байдалда үнгэрбэ.

Түрүүлэн үгэ абаһан биологиин багша В. М. Белых иигэжэ хэлэбэ.

— РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Георгий Максимилианович Маленковые** һунгуулиин Прибайкальска № 743 округһоо би баяртайгаар дэбжүүлнэб,—гэбэ.

Эдэ үгэнүүд бүхы сугларагшадай сэдьхэлые баясуулба. Багшанар В. М. Капцилович, Г. З. Аюшеева гэгшэд үгэ хэлэжэ, энээниие халуунаар дэмжэбэ.

Ахалагша пионер-вожата Л. В. Бакман үгэ хэлэхэ зуураа, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Лазарь Моисеевич Кагановичые** дэбжүүлээд, манай округто баллотировалагдаха зүбшөөлөө үгэхыень тэрэниие гуйха гэжэ дурадхаа.

Удаань тус һургуулиин багша Н. Г. Янгутов үгэ абажа, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Николай Александрович Булганиниие** һунгуулиин Прибайкальска № 743 округһоо би дэбжүүлнэб гэхэдэнь, тэндэ һуугшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Тэрэнэй һүүлдэ дунда һургуулиин һуралсалай талые эрхилэгшэ З. Р. Будажапова үгэ абаад, иигэжэ хэлэбэ:

—Российска Федерациин дээдэ органда өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые эльгээхэ хүндэтэ эрхэ бидэндэ Советскэ Конституци олгоо. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар СССР-эй арадай артист, Сталинска шангай лауреат, республикын гүрэнэй Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрын главна режиссер **Гомбожап Цыдынжапович Цыдынжаповые** һунгуулиин Прибайкальска № 743 округһоо дэбжүүлхые дурадханаб,—гэбэ.

Саашань Г. Ц. Цыдынжаповай ажал, ажаябадал тухай хэлээд, республика дотор удхаараа социалистическэ, формоороо национальна искусствые дэбжүүлгэдэ нүхэр Цыдынжаповай ехэхэн оролдолго гаргадагыень нүхэр Будажапова тэмдэглэбэ.

— Би нүхэр Будажаповагай дурадхалые зүбшөөнэб. Нүхэр Г. Ц. Цыдынжапов манай этигэл найдабариие гүйсэд харюулжа шадаха гэжэ һананаб, — гээд багша А. А. Кокорина үгэеэ дүүргэнэ.

Һунгуулиин урда тээхи суглаан нэгэн дуугаар иигэжэ тогтообо:

1. РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин Прибайкальска № 743 округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Георгий Максимилианович Маленковые,** СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Николай Александрович Булганиниие,** СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **Лазарь Моисеевич Кагановичые** болон Бурят-Монголой АССР-эй гүрэнэй Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрын главна режиссер **Гомбожап Цыдынжапович Цыдынжаповые** дэбжүүлхэ.

2. РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин Прибайкальска № 743 округто баллотировалагдаха зүбшөөлөө үгэхыень Георгий Максимилианович Маленковые, Николай Александрович Булганиниие, Лазарь Моисеевич Кагановичые ба Гомбожап Цыдынжапович Цыдынжаповые гуйха.

Энээгээр һунгуулиин урда тээхи багшанарай суглаан дүүрэбэ.

Һунгуулиин Кяхтинска № 745 округ

К. Е. ВОРОШИЛОВ, Н. А. БУЛГАНИН, М. Г. ПЕРВУХИН болон А. Н. ОВЧИННИКОВА гэгшэд дэбжүүлэгдэбэ

Ториин аймагай колхозууд, МТС-үүд болон эмхи зургаануудаар һунгалтын урда тээхи суглаанууд эхилбэ.

Үсэгэлдэр үдын забһарлалгын үедэ Ториин МТС-эй машинно-тракторна мастерской соо хэдэн олон механизаторнуудай, албахаагшадай хабаадалгатай суглаан болобо.

Түрүүлэн үгэ абаһан МТС-эй комбайнер нүхэр И. И. Зайцев иигэжэ хэлэбэ:

—РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Климент Ефремович Ворошиловые** һунгуулиин Кяхтинска № 745 округһоо дэбжүүлнэб гэжэ дурадхаба.

Удаалан үгэ хэлэһэн МТС-эй бухгалтер нүхэр Б. Т. Мансорунов СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Оборонын Министр нүхэр **Николай Александрович Булганиниие** мүн РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлбэ.

МТМ-е даагша нүхэр Г. И. Адамович РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Михаил Георгиевич Первухиниие** дэбжүүлхые дурадхаба.

—Нүхэд К. Е. Ворошиловай, Н. А. Булганинай, М. Г. Первухинэй кандидатурануудые халуунаар дэмжээд, өөрынгөө коллективэй зүгһөө «Заветы Ильича» колхозой зоотехник нүхэр **Анна Никитична Овчинниковае** һунгуулиин Кяхтинска 745 округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлнэб,—гэжэ МТС-эй парторганизациин секретарь нүхэр Ломухин дурадхаба.

—Анна Никитична Овчинникова Красноярска хизаарта 1928 ондо түрэһэн, ВЛКСМ-эй гэшүүн, Улан-Удын зооветеринарна институт дүүргээд, Ториин МТС-эй харьяата «Заветы Ильича» колхоздо 2—3 жэл соо амжалтатай һайнаар хүдэлжэ байна,—гэжэ нүхэр Ломухин хэлэбэ.

Нүхэр Овчинниковагай кандидатурые тракторна бригадын бригадир нүхэр Дроздов, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Адамович болон бусад халуунаар дэмжээд, советскэ арадай үнэн сэхэ басаган Анна Никитична манай этигэл найдабариие гүйсэд харюулханъ лабтай гэжэ мэдүүлбэд.

Суглаанда хабаадагшад угаа ехэ баяртайгаар нүхэд Климент Ефремович Ворошиловые, Николай Александрович Булганиниие, Михаил Георгиевич Первухиниие, мүн Анна Никитична Овчинниковае РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин Кяхтинска № 745 округһоо Российска Федерациин Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн тогтоолые нэгэн һаналаар баталаад, тус округто баллотировалагдахаар зүбшөөлөө үгэхыень тэдэниие гуйһан байна.

Баян ажабайдалтай болоһо байнабди

Би анха түрүүн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо 1950 ондо ерэһэн байнаб. Тэрэ гэһээр энэ колхозой ажахын улам бэхижэхэ хэрэгтэнь эдэбхитэйгээр хабаадалсааб. Эндэхи колхозой правлени 1952 ондо гахайн фермэ дээрэ ажаллахые намда дурадхаа һэн. Энэ үе соо би гахай харууһалха, эдеэлүүлхэ талаар дүй дүршэлтэй болооб.

Намда жэл бүри колхоз 40 толгой поршоонхо даалгадаг. Тэдэниие бүхэли жэл соо тэжээжэ ехэ болгоод, таргалуулһанаймни һүүлээр колхоз заримыень гүрэндэ тушаадаг, бэшыень колхозно рынок дээрэ асаржа худалдадаг юм. Жэшээлхэдэ, 1952 ондо би 50 поршоонхонуудые үшөө халуун намар байхада тушаан абажа, тэдэниие бүхэли жэл соо харууһалаад, үнгэрэгшэ намар колхоздо тушааһан байнаб. Шэгнэжэ үзэхэдэ, нэгэнэйнь амидын шэгнүүр центнерһээ үлүүхэн байгаа һэн. Тиихэлээрээ сүүдхэ бүри нэгэ поршоонхо дунда жэшээгээр 800 граммаар нэмэһэн болоно.

Эдэ табин гахайнуудай 12-ыень дээшэлүүлэгдэһэн сэнгээр гүрэндэ худалдагдаһан байна. Нэгэ хахад центнер амидын шэгнүүртэй 15 гахайнуудые колхозойнгоо доторой хэрэгсэлдэ гаргашалагдаһан, нүгөө 23 толгойень гүрэндэ тушаагдаһан байгаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз минии тэжээһэн гахайнуудһаа 70-аад мянган түхэригэй олзо абаа һэн. Тиихэдэ, 1953 ондо 63 мянган түхэригэй олзо ороһон юм. Гахайн фермэ дээрэ ажаллажа эхилһэнһээ хойшо ажалта үдэртөө ехэ юумэ абанаб. Малажал дээрэ хүдэлдэг колхозни-гууд ажалта үдэр олоор олодог, тэрэнэйнь түлөөһэншье һайн байдаг. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ би гансаараа 900-гаад ажалта үдэртэй болоо һэм. Нэмэлтэ түлбэри болгон, колхоз намда жэл бүри гахайн 2 поршоонхонуудые үгэдэг.

М. Приходин, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гахайшан.

Улаан булантай болобо

Салгай Нуга гэжэ нютагта Хэжэнгын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин һүнэй-товарна фермэ бии юм. Һаяхан тус фермэдэ улаан булан түхеэрэгдэжэ, нээгдэһэн байна. Эндэнь мянга шахуу номуудтай библиотечкэ, шатар, даам, домино гэхэ мэтын элдэб юумэнүүд бии. Мүн радиоприёмник тодхогдонхой.

Иигэжэ фермын малшад зохид һайнаар түхеэрэгдэһэн улаан булан-даа сүлөөтэй сагтаа сугларжа, элдэб һонин номуудые уншажа, элдэб наадаар наадажа, радио дамжуулга шагнажа, хүхюун сэнгэлигээр амарна.

Б. Жимбеев.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Ажал хэрэгээ һайса мэдэжэ, тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ

(Хориин аймагай партийна конференциһээ)

Һаяхан Хоридо аймагай XXVI партийна конференци болоһо дүүрэбэ. Тус конференци дээрэ КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр **Р. З. Санжиев** партиин айкомой хүдэлмэри тухай тоосоото элидхэл хэһэн байна.

Хориин аймагай партийна организаци партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй болон удаадахи Пленумүүдэй тогтоолнуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлэн зарим тэды амжалтануудые туйлаһан байна. Жэшээлхэдэ, аймагай механизаторнууд болон колхознигууд шэнэ ба боро газар элдүүрилхэ түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, хабарай тарилгые агротехническэ һайн болзорто үнгэргэһэнэй ашаар тарянай ургасые урда жэлэйхиһээ холо дээшэлүүлһэн байна.

Аймаг дотор байһан республика соохи эгээн томо гурбан леспромхозууд модо бэлэдхэхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэһээ гадна 77 мянган кубометр модо түсэбһөө гадуур үгэбэ.

Гэбэшье, хүдөө ажахын талаар, илангаяа малажал хүгжөөлгэдэ, тэрэнэй ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлэлгэдэ тохёолдоһон тон ехэ дутагдалнууд тухай үгэ хэлэһэн делегадууд шангаар шүүмжэлэн тэмдэглэбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай нэгэшье колхоз ниитын мал үсхэбэрилхэ түсэб дүүргээгүй, ашаг шэмэ үгэлгэнь бага зандаа байһан юм. Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, малай байрануудые бариха тухай гол шухала асуудалнууд шиидхэгдээгүй үлэшөө. Мүнөө аймаг дотор малай нэгэшье типовой байра баригдаагүй.

Партиин айкомой тоосоото элидхэлые секретарь нүхэр Санжиев нилээд удаан саг соо хэлэһэн аад, ажахын бодото байдалые эли тодоор харуулжа шадангүй, шүүмжэлэл багатай элидхэл хэбэ. Аймагай ажахын гээгдэлдэ ороһоной үндэһэн шалтагаануудые, арга боломжонуудые, өөрынгөө хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые элирүүлэн хэлэхын орондо элитэ болоһон, элдэб олон тоото баримтануудые дурдажа үнгэрһэн байна. Тиигэжэ элидхэлэй удха багатай байһан тухай делегадууд **С. Туманов, П. Ренчинов, Г. Н. Заятуев** ба бусад тон зүб шүүмжэлээ.

Хүдөө ажахые, илангаяа малажалые хүгжөөхэ асуудалай хангалтагүй байһаниинь хадаа үндэһэн гол асуудалнуудай хүсэд зоримгойгоор шиидхэгдэдэггүй дээрэһээ болоо. Энээнэй урда тээ партиин айком, тэрэнэй бюро ажал хэрэгээ һайса шудалангүй, халирхайгаар хүтэлбэрилдэг байгаа. Али болохо ажахын кампаниинуудые эхилхэдээ ходо гээгдэжэ, бэлэдхэл муутайгаар үнгэргэдэг байна. Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, малай байрануудые бариха, малай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ тухай оло дахин элдэб һайн тогтоолнууд абтагдаашье һаа, партиин айкомой, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө хиналта, эрилтэ табигдадаггүй дээрэһээ ходо саарһан дээрэээл үлэшэдэг байһан юм.

Энээн тухай делегадууд **Б. Цыденов, С. Туманов, И. Афанасьев, Д. Аюшин** хэлэһэн байна.

— Энээнһээ урда тээ партиин айком ямар нэгэн тогтоол гаргахадаа, тэрэнэй хайшан гэжэ дүүргэгдэхэ, ямар арга боломжын байһые харалдаа абадаггүй байгаа. Айкомойхид тогтоол гаргабал дүүрээ гээд һанадаг заншалтай, — гэжэ делегат **З. Бальжинимаев** шүүмжэлбэ.

Партиин айкомой инструкторска группануудай хангалтагүй хүдэлмэри тухай, партиин айкомой хүдэлмэрилэгшэдэй культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ өөһэдөө муугаар хабаадалсадаг тухайнь делегадууд шүүмжэлһэн байна.

—МТС-эй дэргэдэхи инструкторска группануудай хүдэлмэри партиин айкомой зүгһөө, нүхэр Санжиевай зүгһөө муугаар хүтэлбэрилэгдэдэг байгаа. Илангаяа инструкторнуудай үүргэ харюусалгые дээшэлүүлхын түлөө оролдолго гаргагдаагүй,—гэжэ айкомой инструктор делегат **Д. Будацыренов** шүүмжэлбэ.

— Партийна эхин организацинуудта партиин айком бодото туһаламжануудые багаар үзүүлнэ. Секретарь нүхэр Санжиев хүдөөдэ ябахадаа парторганизациин секретарьнуудтай хүсэд хөөрэлдэдэггүй, партийно-политическэ хүдэлмэриин хэрзэргээр ябуулагдажа байһаниие һонирхонгүй бусашадаг һэн, — гэжэ «Улаан Одон» колхозой парторганизациин секретарь делегат **П. Плешков** хэлэбэ.

Партиин айком колхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн олохо, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар табина. Энээн дээрэһээ колхозой хүтэлбэрилхы кадрнууд ехэ олооро һэлгэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, жэл хахад соо ганса 10 түрүүлэгшэнэр һэлгэгдэһэн байна. Тиихэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо жэл соо түрүүлэгшын орлогшо 4 дахин һэлгэгдээ. Энээн тухай делегадууд **Б.-С. Мыжитов, Ц. Е. Жамьянов, Б. Цыденов** гэгшэд хэлэбэ.

Аймагай леспромхозуудай гээгдэлһээ гаража, ажалай бүтээсые нилээд дээшэлүүлһэн тухай Курбын, Хандагайн леспромхозуудай директорнууд **А. Зязев, С. Солкин** гэгшэд тэмдэглэбэ.

Конференци дээрэ хамтадаа 27 делегат үгэ хэлээ. Тэдэнэр партиин айкомой хүдэлмэриин дутагдалнуудые тэмдэглэхэ зуураа, ажалаа эрид һайжаруулха, партийна хүтэлбэриин арга дүршэлые мүнөөнэй эрилтын ёһоор шэнэдхэн табиха тухай бодото дурадхалнуудые оруулһан байна.

Конференци дээрэ партиин обкомой секретарь нүхэр **Ц. О. Очиров** дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

* *
*

Конференциин һүүлээр айкомой эмхидхэлэй пленум болоһо, партиин айкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр **И. А. Игнатьев,** хоёрдохи секретаряар **П. Э. Ренчинов,** секретарьнуудаар нүхэд **Г. А. Рандин, Б. Э. Дагбаев** гэгшэд һунгагдаа.

Булад шудхагшад

Үдэр һүни замхангүй хүсэн дундаа хүүежэ байһан мартеновскэ пеэшэнгэй амһараар һалаатан гараһан сог улаан дүлэн иишэ тиишээ гуйбаһаар үгы болошоо...

Тохоногтоо хүрэмэ ута бээлэйнүүдые бариһан булад шудхагшад мостовой кранда үлгэгдэһэн томо гэгшын хүрзөөр хайлуулагдаха түмэрнүүдые пеэшэнгэй амһар руу хаяна.

Энэ үедэ үдэрэй халаанда ажаллаһан Калум Казаировай бригада һүниин халаанда ерэһэн Радион Блиновой бригадада хүдэлмэрее тушаажа байба. Булад шудхалгын цех соо хоёр халаанай һэлгэлдэхэ үедэ хододоо шууяатай, хүхюун байдаг. Гэбэшье, энэ үдэр булад шудхагшад урданайхиһаа бүри хүхюунууд байба. Юуб гэхэдэ, энэ хоёр түрүү бригада хоёрдохи мартеновскэ пеэшэндэ заһабари хэнгүй аяар 649 шудхалаа гаргаба. Тиимэһээ энэ һүниин халаанда Радион Блиновой бригадынхид 650-дахи шудхалаа үгэхэ байһандаа ехэ баяртайнууд, хүдэлмэриингөө эхилхые хүлеэжэ ядажа байгаа һэн.

Хоёр бригадирнууд мартеновскэ пеэшэнгэй наанахана тамхилан байжа хөөрэлдэнэ. Хоюуланайнь шарай хүхюунүүд. Тээ саанахана хэдэн хүдэлмэришэд хэрэгһээ гараһан элдэб түмэрнүүдые автогеноор таһа сорьюулан, хайлуулгада бэлэн болгоно. Талмайн урда хажуудань хэдэн шудхалаашад буладай хайлахые хүлеэнэд.

Бригадир Калум Казаиров тамхилжа дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр нүхэрэйнгөө урдаһаа хараад, иигэжэ хэлэбэ:

—Булад шудхагшын хүдэлмэри поварай хүдэлмэритэй адлирхуу гэжэ һанадагби. Юуб гэхэдэ, повар хүнүүдтэ эдеэ хоол бэлдэдэг. Бидэнэр, булад шудхагшад промышленностиин эдеэ хоол болохо продукци үйлэдбэрилнэбди.

Радион Блинов томоотой янзын хүн юм. Асууһан юумые тэрэ доронь харюусадаггүй, бодожо үзөөд, зүб харюу үгэхые оролдодог заншалтай. Тиимэһээ мүнөө нүхэрэйнгөө иигэжэ хөөрэхэдэ урдаһаань хаража, бага энеэбхилэн татаад иигэжэ хэлэбэ:

—Зүб даа, зүб. Поварнууд эдеэ хоол бэлэдхэхэдээ шадаал һаа түргэнөөр, амтатайгаар буйлуулхые оролдодог бшуу. Мүн бидэшье түргэнөөр, һайн шанартай булад шудхахые оролдоно гээшэлди даа.

Нүхэр Казаиров өөрынгөө хөөрөөгөөр нүхэрөө һонирхуулһандаа баярлажа, үгэеэ саашадань үргэлжэлүүлнэ.

—Манай бригада болохоёо байһан һунгалтын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, үнэн хүсэеэ гаргажа эхилбэ. Үсэгэлдэрэйнгөө шудхалаае 7 час 30 минута соо хэхын орондо 5 час 45 минута соо дууһажархёолди.

Яһала түргэн гаргаал байнат. Хэр һайн шанартай булад гарааб?—гэжэ Радион ехэ баярлаһан янзатай тодожо абан асууна.

—Һайн даа. Эрхимшье гэхэдэ алдуу болохогүй ха.

—5 час 45 минута. Түргэн лэ байна даа. Теэд энээниие үшөөл бага болгожо үзэхэ хэрэгтэй...

Хоёрдохи халаанай ажалай эхилһэниие мэдүүлһэн гудогой абяан сууряатан дуулдажа, бригадирнуудай халуун хөөрэлдөөн таһалдана.

Нюдэндөө хара хүхэ шэл хэһэн залуухан хүбүүн Петр Киселёв тэдэ хоёрой хажууда ерэжэ, «Зай, халаанууд һэлгэлдэжэ дүүрэбэ» гэжэ мэдүүлбэ. Калум Казаировай бригадынхид һүниин халаанда үлэһэн нүхэдтөө амжалта хүсөөд, нэгэ нэгээрээ гаража, гэртээ харинад.

Радионой хүтэлбэрилдэг 9 хүнһөө бүридэһэн бригада һүниин халаанда жагсажа, шудхалаагаа түргэн аргаар гаргахаяа бэеэ зэһэнхэйнүүд байба.

Мартеновскэ пеэшэнгэй хүүехэнь улам шангадана. Булад шудхагшад гартаа түмэр гохонуудые баринхай, хүлэртэрөө пеэшэнгээ удхалнад. Бригадирынь хирэ хирэ болоод лэ нюдэндөө хара хүхэ шэл барижа, пеэшэнгэй амһар руу шагаана. Шад улаан дүлэн соробхилон, шэнгэн буладай бусалха болоһониие мэдүүлнэ. Бригадир гэдэргээ болоһо, пулаадаараа хүлһэтэй нюураа аршажа байтараа, Петр Киселёвые харажархихадаа «яһалал һайн булад шудхагша болохо хүбүүн» гэжэ һанана.

Петр Киселёв хэдэн жэлэй саада тээ ФЗО-гэй һургуули дүүргэжэ, булад шудхагшын мэргэжэлтэй болоһон юм. Цех соо жэл шахуу хүдэлөөд байтараа сэрэгэй албанда ошоо һэн. Советскэ армида алба хэжэ байха үедөө булад шудхагша нэрээ дээрэ үргэжэ ябаһан байна. Дайшалхы болон политическэ һуралсалдаа хододоо эрхим амжалтатай ябаһан туладаа «отличник» гэһэн значогоор, грамотаар шагнагдаһан байгаа. Сэрэгтэ алба хэжэ дүүргэмсээрээ Петр Киселёв һөөргөө, түрэл заводтоо, өөрынгөө цехтэ бусажа ерээд, социалистическэ амгалан ажалай вахтада жагсаа һэн. Мүнөө Петр эрдэм болбосоролоо саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг, мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэн болонхой. Энэ жэлдэ Петр түмэр замай үдэшын техникумэй дүрбэдэхи курсада һуралсана.

—Технолог-металлург болохоб,—гэжэ Петр баяртайгаар хөөрэнэ.

Залуу булад шудхагшын зоригтойгоор ажаллажа байһанда урмашаһан бригадир тэрэнэй хажууда ерэжэ, мүр дээрэнь гараа табин, тон ханамжатайгаар иигэжэ хэлэбэ:

—Булад шудхагшын мэргэжэлые түргөөр, зоримгойгоор шудалжа байһаншни ехэл һайн гээшэ. Хүдэлмэрилжэ байхыешни харахадаа баярланаб. Туйлаһанаараа һанаагаа бү амараарайш, харгышни үргэн...

—Зай даа, Радион Леонтьевич, дэн ехээр бү магтагтыл даа.

—Магталтагүй, сэхынь хэлэнэб. Муугаар хүдэлмэрилдэг хүниие яажашье магтажа болохогүй бшуу. Харана бэзэш, тэрэ Михаил Васильевай ханамжагүйгөөр ажаллажа байхыень энэ нүхэрөө өөдэнь татахал болообди. Тиигээгүй хадамнай өөдэлхэеэ болёо. Үйлэдбэриин удаадахи суглаанай болоходо тэрэниие һайсахан шүүмжэлжэ, хамаг дутуунуудыень хэлэжэ үгэхэ болоо,—гээд Радион Леонтьевич бодолгото болон, эгээн түрүүн энэ цехтэ ажаллахаяа ерэһэнээ һанаадхина.

...Арбан табан жэлэй саада тээ һэн. Тэрэ үедэ манай республикын гигант—паровозо-вагонно заводой коллектив ажалай горьтойхон амжалта туйлажа, бүхы орон дотороо һураг сууда гаража байба. Тиихэдэ һая гуша хүрэжэ ябаһан залуу Радион Леонтьевич Кировградска областьһоо манай республикада ажаллахаар ерэжэ, заводой булад шудхалгын цехтэ ороо һэн. Түрүүшээр завальщигаар, һүүлдэ булад шудхагшын хоёрдохи туһалагшаар, удаань — нэгэдэхи туһалагшаар ажаллана. Саг ошожол байба. Зориһондоо заатагүй хүрэдэг, ямаршье бэрхэшээлһээ айдаггүй энэ хүн уданшьегүй булад шудхалгын технологиие амжалтатайгаар шудалжа, 7-дохи разрядтай болоһон байгаа. Тэрээнһээ хойшо мүнөө болотор нэгэ цех соо ажаллажа, ехэ дүй дүршэлтэй, эрхим булад шудхагша болоһон юм. Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ мартеновскэ пеэшэнүүдһээ булад ехээр гаргадаг болохо гэһэн оронои түрүү металлургнуудай үүсхэлые дэмжэжэ, продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар бага бэшэ амжалта туйлаһан байна. Энээн тухай үбсүүндэнь яларһан медаль, нэгэ значок, мүн гэртэнь ороходо ханада хадаатай байһан грамотанууд юунһээшье үлүүгээр гэршэлнэ. Радион Блинов түрүү хүдэлмэришэн туладаа бүхы шэнэ юумые тэрэ доронь дэмжэн, үйлэдбэридөө хэрэглэхэ гэжэ оролдодог. Хэдэн жэлэй саада тээ оронойемнай түрүү металлургнууд мартеновскэ пеэшэнэй заһабари хоорондохи болзорые ехэдхэхэ гэһэн үүсхэл гаргаа бэлэй. ПВЗ-гэй булад шудхалгын цех соо энэ үүсхэлые эгээн түрүүн Радион Блиновой, тэрэнэй һүүлээр нүхэр Казаировай бригаданууд дэмжэн абаһан байха юм. Тэрээнһээ хойшо жэл бүри горьтой амжалта туйлажа, заһабарилгада гаргашалагдадаг мүнгэн зөөриие ехээр алмана. Мүнөө бригадир Радион Блиновой бригада буладай шудхалаа түргэн аргаар гаргахын түлөө оролдон, ажалай бүтээсые ехээр дээшэлүүлжэ шадаа...

Бригадир шудхалаагай гарахаяа ойротоходо нюдэндөө шэлээ хэжэ, пеэшэнэйнгээ амһар руу хирэ хирэ болоод лэ шагаана. Бригадирай туһалагша Иван Балков нэгэ хэды болоод лэ пеэшэнгээ удхалжа, шихтээ доошонь оруулна. Радион Леонтьевич буладай гүйсэд хайлаһаниие шалгажа үзөөд, ехэ баяртайгаар хэлэбэ:

— Зай даа, одоошье бэлэн болоо, хайлашоо.

—Мостовой кран бэлэн гү?

—Бэлэн. Шудхалаагаа гаргахада болохо!

Мартеновскэ пеэшэнэй соргые нээмсээр хайлаһан сайбар улаан булад кранда үлгөөтэй ехэ шанага руу олон түмэн ошо сасаруулһаар гоожоно...

Эгээл энэ үедэ январиин янгинама хүйтэн һүниин 24 час болоһо байба. Бригадир Радион Блинов баярлаһандаа бэеэ баринагүй, ойро тойрон байгшадта хандан, «650-дахи шудхалаагаа 4 час 30 минута соо гаргабабди!» гэбэ.

Тойроод байһан булад шудхагшадай шоур шарайда баярай тэмдэг үзэгдэнэ. Барандаа хүхюунүүд. Шэн зоригто ажалдаа амжалта туйлажа байхадаа тиигэншьегүй яахаб!

Үшөө хэдэн минутын үнгэрэмсөөр булад шудхагшад пеэшэнгэй хоохорхые хүлеэнгүй, амһарыень нээжэ, шлагай доошоо һууха бүринь шэнэ шихта хэжэ эхилнэ.

Хэдэн тонно хайлуулһан булад-тай ехэ шанага үргэһэн мостовой кран хонхын нэгэ үргэлжэ абяа гаргаһаар цехын нүгөөдэ пролет тээшэ ошоно. Тэндэ хэбшэн Т. Бузинагай бригада шэнгэн буладые хэб соогуур гоожуулжа, паровозой элдэб деталь болгон хүргэнэ.

* *
*

Үглөөнэй халаанай эхилхэһээ холо урид цехын ханын газетын редактор Федор Беляев ажалдаа ерэмсээрээ Радион Блиновой ажаллажа байһан газарта гүйжэ ошобо.

—Зай, ямараар ажаллабат?—гэжэ бригадирһаа асуудахадань:—Бараг һайн. Хоёр шудхалаа үгэжэрхёобди,—гэбэ.

—Аяар хоёр гэжэ гү? Бэрхэт даа, һайн даа! Газетэдээ мэнэ гэһээр бэшэхэбди. Булта иигэжэ ажаллаа һаа, цехынгээ табанжэлэй түсэбые августын нэгэн болотор дүүргэхэбди.

—Манай бригада РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ ба нютагай Соведүүдтэ һунгалтын болотор гурба һарынгаа даалгабариие дүүргэхэ гэжэ шиидээ,—гэхэдэнь Блиновой гарые редактор шангаар адхана.

Б. ШАТОНОВ.

Түрүү дүй дүршэлэй трибуна

Хонидой харууhа иигэжэ эмхидхэнэбди

Кяхтын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой отарые даагша Цыпылма Дансаруновагай хөөрөөнһөө

Хонидые, илангаяа нарин ноохотой хонидые олоор үсхэбэрилгэ хадаа ажахын олзо доход ехэтэй һалбари гэжэ мэдээжэ байбашье, урдань манай колхозой правлени хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулхын түлөө анхаралаа хүсэд табидаггүй байһан юм. Харин партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй, удаань—февральскэ-мартовска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй гарахалаар манай колхозой гэшүүд хонидойнгоо, илангаяа нарин, нарибтар ноохотой хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулха гэжэ эрид шиидээ һэн. Энээнэй тула тон түрүүндэ племенной хүдэлмэри һайжаруулха зорилго табигдаһан байна. Тиигээд Пограничина МТС-эй мэргэжэлтэдтэй хамта хонидоо үүлтэр үүлтэрээрнь, эрэ эмээрнь, наһа наһаарнь илгажа, хэдэ хэдэн шэнэ отаранuудые эмхидхээд, племенной хүдэлмэри ябуулжа эхилһэн байнабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ нарин ноохотой меринос үүлтэрэй олон хусанууд худалдагдажа абтаад, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри хэгдэжэ захалаа. Нёдондо олонхи хонидnай энэ түрүү аргаар ороондо оруулагдаһан байна.

Үнгэрһэн жэлдэ манай отара мүн лэ шэнээр эмхидхэгдэжэ, 3 хүн нэмэжэ табигдаа һэн. Бидэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ оролдосотойгоор ажаллаhанай ашаар түл абаха, нооһо хайшалха талаар яhала һайн амжалта туйлаабди. Хонишон Балмацу Дансарунова эрхим амжалта туйлаба. Балмацу 100 эхэ хонин бүриһөө 130 хурьга абажа түлжүүлээ, хонин бүриһөө 3—4 килограмм нооһо хайшалаа. Һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлөө Б. Дансарунова үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ ошожо ерээ.

Манай отара мүнөө тала дайда ехэтэй, бэлшээрээр һайн Ара Булаг гэжэ газарта үбэлжэжэ байна. Эндэ хонидой үбэлжэхэ бууса үнгэрэгшэ намартаа түрүүшынхеэ түхеэрэгдээ. Мүнөө минии даажа байһан отарада хамта 604 толгой нарин, нарибтар ба шэрүүбтэр ноохотой хонид бии.

Үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула бидэнэр нёдондо зун, намартаа хонидоо ногоо һайнтай газарнуудаар, хуряагдаһан тарянай полинууд дээгүүр бэлшээжэ таргалуулаабди. Үбэлжэлгэдэ хүсэ шадал һайнтайгаар, тарганаар ороһон хонид үбэлэй хүйтэнии тэсэмгэй, томо, элүүр хурьгадые гаргадаг, мүн нооһо ехээр үгэдэг юм.

Манай колхоз үбэлэй сагта ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл абажа шададаггүй. Энэ ушарhаа бидэнэр үбэлэй дулаан үдэр хонидоо бэлшээдэг байнабди. Адуулгые шадаад, һайнаар эмхидхээ һаа, үбэлэй сагта хонидые бэлшээхэдэшье муу бэшэ юм. Бидэнэр наратай дулаан үдэрэй болоходо хонидоо нэмэри дулаан газараар—Эдэрээ, Тээрэгтэ, Улаан хада гэжэ үндэр хада уулануудай үбэр талаар, һалхитай хүйтэн байгаа һаань, нэмэри далда Ара Булагай голоор, һалхи руу уруудуулжа бэлшээдэг байнабди. Хагда һайнтай зарим газарта саһыень этэжэ үгэдэгбди. Үбэлэй сагта хонидые шадажа, зүбөөр бэлшээхэ гээшэ ехэ удхашанартай. Бидэнэр хонидоо бэлшээри дээрэ нэгэ жэгдээр тараан бэлшээдэгбди. Зарим хонишод һүрэг хонидые адуулжа ябахадаа нэгэ газарта монсойтор ээрэжэ гү, али өөдэ руунь туужа, хүлхюулжэ ябадаг. Иигэжэ, хонидые нэгэ газарта бэлшээхэ гү, али хүсэд эдеэлүүлэнгүй, иишэ тиишэнь тууха гээшэ ехэ муу. Юуб гэхэдэ, хонид хүсэд һайнаар эдеэлжэ шададаггүй.

Бидэнэр хонидоо бэлшээхэдээ, илангаяа дулаанай сагта нэгэ хэды час адуулһанайнгаа һүүлдэ бэлшээри дээрэнь хэбтүүлжэ амаруулдагбди. Энэ юундэ туhатайб гэхэдэ, хонидой хибэдһээ хибэжэ, эдиһэн юумээ һайса шэнгээхэдэнь хэрэгтэй байдаг.

Үбэлэй сагта хонидой байрые бүтүү, дан бүгшэм халуунаар байлгажа болохогүй. Юуб гэхэдэ, халуун байра соо үбэлжэһэн хонидой нооһон ноорожо унадаг. Үнгэрэгшэ намартаа хонидоймнай байранууд шэнээр баригдабашье, заһаха, бүглэхэ хүдэлмэринүүд ехэ байгаа. Эхэ хонидойнгоо байрын баруун урдахи хаанын онгорхой нүхэнүүдые шабаабди, мүн зарим ехэ нүхэнүүдыень хабтагайгаар хадажа бүглөөбди. Мүнөө бидэнэр тэнхээ тамираа муудаһан зарим хонидоо амяарайнь хонуулнабди. Тиихэдэ, хурьгалха дүтэлһэн хонидоо мүн лэ амяарайнь, тусхай таһаг соо байлганабди.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай эндэ хонидые эртэ ороондо оруулха түрүү арга хэрэглэгдэдэг болоо. Энээнэй ашаар һүүлэй 2 жэл соо би даажа байһан отарынгаа хонидые һубайруулаагүйб. Манай эндэ хонидые искусственнаар үрэжүүлхэ тусхай пункт бии. Хонидоо хусада оруулха хэрэгтэмнай техник-осеменатор Банзаракцаева манда ехэ туһа хүргэнэ. Үбэл эртэ хонидые хурьгалуулхада юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, эртэ гараһан хурьгад ногоонной гаратар томо болошодог, тиигээд хамаагүй бэлшээридэ ябажа эдеэлхэ болодог байна. Гадна, үбэл гараһан хурьгадһаа намар яһала ехэ нооһон хайшалагдадаг. Тиихэдэ, үбһэ тэжээлэй элбэг байхада хонидые олоорнь хурьгалуулхада эхэнүүдынь хүсэ шадал һайнтай байдаг, элүүр, томо хурьгад гарадаг юм. Тэнхээ тамир һайнтайгаар түрэһэн хонин хурьгаяа садхаахаар һайн байдаг.

Мүнөө үбэлэй шанга хүйтэн ерэжэ, үбэлжэлгын эгээл харюусалгата үе ябажа байна. Эдэ үдэрнүүдтэ бидэнэр унтаха нойргүйгөөр хүдэлмэрилнэбди. Энэ жэлдэ саһан ехэ. Шуурган һалхитай үдэрнүүд болоно. Теэд хонидоймнай эдихэ үбһэн бага. Тиибэшье, бидэнэр бии байһан тэжээлээ гамтайгаар гаргашалжа, үбэлжэлгые яһала һайнаар үнгэргэжэ байнабди. Үбһэ тэжээл хонидто гансал кормушкануд соо үгтэнэ.

Манай хүдэлмэридэ мүн ехэхэн дутагдалнууд бии. Энэ жэлдэ колхознай нарин ноохотой, алтайн үүлтэрэй олон хусануудые худалдажа абабашье, тэдэнээ зүбөөр хэрэглэнэгүй. Гадна, хонин һүрэг сооһоо мүнөө болотор нютагай үүлтэрэй шэрүүн нооһотой хусанууд илгагдаагүй байһаар. Тэдэ хусанууд заримдаа нарин, нарибтар ноохотой хонидто табигдана. Олонхи отаранuудта, жэшээлхэдэ, Табангуудай, Хажуу Дабаанай отаранuудта шэнэ асарагдаһан хусанууд харууhа, эдеэлүүлгэ муутайгаар байлгагдана. Манай эндэ асарагдааша алтайн меринос үүлтэрэй хусанууд халуунда ехээр ядалдадаг юм. Бидэнэр зунай халуунда тэдэнние тусхай һарабша сарай доро оруулжа, һэрюусүүлдэг, һайн шанартай үбһөөр эдеэлүүлдэг байнабди. Харин зарим отарынхид үнэ ехэтэйгээр худалдажа абаһан хусануудаа һайнаар харууhалдаггүй, муугаар байлгадаг байна.

Колхозой правлени манда культурно-ажаhуудалай болон ажалай яһала һайн байра байдал байгуулжа үгөө. Отарадамнай улаан булан бии. Бидэнэр сүлөөтэй сагтаа тэндээ орожо газетэ, журналнуудые уншадаг, агитаторай хөөрэлдөө шагнадаг байнабди. Һаяхан Зэдын аймагай суута хонишон Бата Чойбсоновой, манай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үбгэн хонишон Санжиевай дүй дүршэлтэй газетэ дээрэhээ танилсаабди.

Колхознай үбэлжэлгын үедэ малшадаа дулаан хубсаһаар хангана, мүнгэн аванс саг сагтань үгэжэ байдаг. Үнгэрэгшэ кварталда басаган бидэ хоёр ажалта үдэртөө 780 түхэриг аванс абаабди. Иигэжэ бидэнэр мүнөө хонидойнгоо үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын, түл абаха даалгабаряа дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнабди.

Манай нютагта нарин, нарибтар нооhотой хонидые олоор үсхэбэрилхэ арга боломжонууд ехэ. Бидэнэр мүнөө 604 эхэ хонитой байһан һаа, ерэхэ жэлэй октябриин 1-дэ 1230 хонидтой болохо, хонин бүриһөө дунда зэргээр 4 килограмм нооһо хайшалха уялга абаад, ажаллажа байнабди. Мүнөө түрүүшын хурьгад абтажа захалаа. Үнгэрэгшэ жэлһээ хойшо хурьгадые түлжүүлгын түрүү, кошарно-базова арга хэрэглэжэ эхилээ. Нёдондо энэ аргаар 30 хурьга абаһан байгаабди. Тэдэнэр бултадаа элүүр энхээр томо болоо һэн. Мүнөө энэ аргаар хамта 65 хурьгад абтаад, түлжүүлэгдэжэ байна. Тэдэнэр бултадаа һайнууд.

В. Баторов бэшэжэ абаба.

Прибайкальска аймагта

ТҮРЭЛХИДЭЙ КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

Һаяхан Ильинка тосхондо түрэлхидэй конференци 100 гаран хүнэй хабаадалгатайгаар болобо. Гадна, һургуулиин багшанар, партийна болон советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд конференцидэ хабаадалсаа.

«Хүүгэдые һургуулида, гэр бүлэдэ хүмүүжүүлхэ тухай» гэһэн асуудалаар Ильинскэ дунда һургуулиин директор Э. К. Хадаханэ элидхэл хээ. Эндэ хабаадалсагшадай дундаһаа 10 гаран хүн үгэ хэлэһэн байна. Энэ конференци һургуули түрэлхид хоёрой хоорондохи холбоое улам бэхижүүлээ.

Конференциин һүүлээр һургуулиин ураһайханай самодеятельностиин коллектив суглараrшадта концерт харуулаа.

ШЭНЭ АРГЫН АШААР

«Кика» гэжэ модо бэлэдхэлэй мастерска участогайхид цикличнэ арга хэрэглэһэнэй ашаар үнгэрһэн жэлэй үйлэдбэриин даалгабарие урдшалан дүүргэжэ, СССР-эй Ой модоной ба саарһанай промышленностиин министерствын мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, түрүү арга үргэнөөр хэрэглэхын тула участогай кадрова, мүн сезонно хүдэлмэришэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулагдана. Модошод һайн байра байдалаар хангагданхай. Ажалай бүтээсын дүн үдэр бүхэндэ гаргагдажа, хүдэлмэришэдтэ соносхогдоно. Иигэжэ ажаллаһанай ашаар тус участогайхид түрүү зэргэдэ ябана.

АВТОКИОСК БИИ БОЛГОГДОБО

Аймагай ажалшадые, МТС-эй механизаторнуудые, колхозой гэшүүдые, фермэ, отарын малшадые номуудаар хангахын тула ВЛКСМ-эй айком аймпотребсоюзай правлениин туһаламжатайгаар наймаанай нүүдэл автокиоск бии болгоо. Автокиоскын наймаалагшаар нүхэр Хамаганова ажаллана.

Автокиоск холын колхозуудай фермэнүүд, отаранууд дээрэ ажаллажа байгаа малшадые номуудаар хангахын тула хүдөө гараа.

КОМСОМОЛЕЦ ГРУЗДЕВАЙ АЖАЛ

Комсомолец Груздев леспромхозой дүршэлтэй хүдэлмэришэдэй нэгэн гэжэ тоологдоно. Тэрэ хадаа модо унагаадаг «ПС-60» маркын нүүдэл электростанцида богонихон болзор соо ажаллаад, тэрэнние һайнаар шудалжа, халаанайнгаа даалгабарие 200 процент хүрэтэр дүүргэдэг болоо.

Мүнөө залуу хүдэлмэришэн Груздев табадахи табанжэлэй даалгабарие дүрбэн жэл хахад соо дүүргэхэ зорилго урдаа табяад, шэн зоригтойгоор ажаллажа байна.

Г. Ильин.

Сатирын булан

Түдэб бригадирай түбэгтэй зүүдэн

(Сатирическэ рассказ)

Орой һүни бэлэй. Аадарай баглагар хара үүлэнүүд тэнгэриин хаяагаар һүрэг һүрэгөөрөө бөөгнэрэлдэн нүүнэ. Сахилгаан ялагас гээд, тэнгэриин дуун аяар холоhoo лужаганан дуулдана.

Эгээл энэ үедэ Түдэб бригадиртанай газаа хэбэртэй, хахир һөөлдэнги абяан харанхы һүниин агаарые хаха зуража, эндэ тэндэ хотоной нохойнуудай хусахань түргэдэшэнэ...

—Һөө-е! Балжидсу, үүдээ нээгыш даа... Һөөе-е!—гэһэн хахир муухай хашхараан дахин дуулдаад, гэнтэ нэгэ юумэн наярхай буушана.

Энэ хадаа Түдэб бригадир МТС-һээ жороо хараараа шал мяхан һогтуу хүрэжэ ерээд, һамгаяа һэрэхэ гэжэ ооголжо байтараа үрөөһэн хүлөө хии руу гэшхээд, нилээхэн үндэр хэрэлсээ дээрэһээ шанга гэгшээр шарбашаһан байгаа. Түдэб бригадир арай гэжэ үндыжэ, тэмтэрһээр гэртээ ороод, һамгандаа хараалган байжа хубсаһаяа тайлуулһанай һүүлээр хонинной тарган үбсүү мэрэжэ һуухадаа, МТС-эй совет дээрэ гаргаһан «баатаршалганууда» нэмээн һагад шалина:

—Балжидсу! Бү хараагыш даа... Ши... шимии намайгаа юунһээшье сухаридаг, далдирдаггүй гэжэ мэдэнэ гү-гүш даа... Тэдэшии, МТС-эй ноёд намайе, Тэгшын Түдэбые, үбһэндөө бэлэдхээгүйш, архиданаш гэжэ зэмэлхэ һанаатай байгаал. Би, бииинил, яагаабши гыш, урдаһаань шангахан харюу үгөөб даа. Һа-һа... Балжидсу, бү хараагыш даа...

Нилээд удаан шалиһанай һүүлээр Түдэб бригадир нэгэ бага намдажа, унтаридаа ороод, тэрэ бэсэрээ хурхиршаба. Удабашьегүй, Түдэб иимэ зүүдэ зүүдэлбэ ха:

...Үргэн ехэ аад, үбсүү тулама ногоотой сабшалангай дундуур бригадир урмашан ябана. Тиигэжэ ябаһаар үбһэ хуряалгадаа оройдоошье бэлдээгүйгөө һанаандаа оруулжа, «Байза морин тармуур, үбһэнэйнгөө машинануудые хаахануур орхёо бэлэйбибди?» гэжэ бодоодхино хэбэртэй. Тиихэтэйнь хамта, шүдэгүй, оглёобогүй хэдэн морин тармуурнууд, үбһэнэй машинанууд гэнтэ урдань бии боложо, нэгэ машина хухархай шүдэеэ таршаганууулан, урдаһаань дабхижа: «Эй, нүхэд, маанар тухай нэгэшье һанаагаа зободоггүй, архи уугаад лэ ябадаг ноён энэ ябанал. Бидэние бүхэли намартаа, бүхэли үбэлдөө, бүхэли хабартаа эндэ хэбтүүлһэниинь багадаад, мүнөө хэрэглэхэ һанаатай хараашалжа ябана. Энэ убайгүй ноённие эндэнь низа даражархия!—гээд, бригадир тээшэ даб гэбэ. Түдэб тэбдэхын ехээр тэбдэжэ, мэгдэхын ехээр мэгдэжэ, гэдэргээ харайн алдаба. Гэбэшье, нэгэ бага зүрхэ орожо, зуг татан зогсоод, хашамал зандарган хоолойгоор: «Байза, хэндэшье хэрэггүй, шүдэгүй золиг! Нюдэ амандам харагдангүй арила! Ши мүнөө хэрэгһээ гараашь, би МТС-һээ ондоос, һайниие олооб!» гэжэ шадал мэдэн хашхарба. Һүүлээрнь газарта хэбтэһэн гасуу абаа'ка, урдаһаань бии шадалаараа буулгажархёод гүйнэб гэхэдээ һэриишэбэ...

...Һэрии гэһээнь... Ай, зайлуул! Һамганиинь орон дээрэһээ һуга харайн болошонхой, уһа шодэн, уйлажа хайлажа байба. «Эхэтэй, эсэгэтэй, гэргэй гэхитэй хүнби! Эды наһан хүрэтэрөө шамһаа байха эхэ эсэгэдээшье гар хүргүүлээгүй хүм. Шамда минии шаалгажа, намнуулжа байха гээ гүш, ехыл тиигэхэб!» гэжэ һамганайнгаа гэгэжэ уйлажа, гэр соогуураа жороолжо байхадань, Түдэб бригадир зүүдэндээ шаажархиhанаа һаял мэдэжэ, һамгаяа аргадаха һанаатай: «Балжидсу, яагаабиш, зүүдэлээлби биши, зүүдэлээд шаажархёолби» гээд туршана. Харин Балжидсунь бүри гааража, галдуулһан түйсэ шэнги болошоно: «Абяагүй бай! Сохихошии багадаад, намаар үшөө наада хэхэшии гү?! Һаяанай дан лэ «МТС», «МТС» гэжэ ябаад лэ гүйдэг болоо һэнши. Мүнөө һая «МТС-тэ ондоос, һайниие олооб» гэбэ бэшэ һэн гүш. Ошыш, ябыш, тэрэ һайн, һайхан гэргэндээ! О-о-е сээжэ үбсүүем зада ёборжорхибол! Сохихонь багадаад, үшөө шүдэ муутайдам орохо, дайраха болобо гүш?! Үглөөдэр сүүдэй урда байхабди. Вот! гэжэ шанга шангаар хашхараад, Түдэб бригадирай яахаяашье мэдэхээ болишоод байтарынь, бага сага юумэеэ монсогойлжо, тунтагад гээд гарашаба.

Түдэб үни элүүр болошонхой, дотор хубсаһаараа гэр соогууpаа минии гүйжэ ябатараа гэнтэ үүдэндээ ошоод, газаашаа бултайжа: «Балжидсу-у!» гэжэ ооголбо. Харюу дуулдабагүй. Түдэб таг дээрэ байһан хоёр томо шаажан табагай дорьбожо, бута унатар үүдэеэ хаахадаа, гэнтэ МТС-эй совет дээрэ тон шанга һануулга абаһанаа һанажархиба. Тиигээд: «Ай халаг! Үглөөдэр бүхы аймаг соо хэлсэхэнь гээшэ даа. Энэл даа, архиимнай аша туhа» гэжэ муухайгаар орилоод, оронзо тэбэрин унашана.

Хаанаб даа, дүтэхэн хэбэртэй, сахилгаан нюдэ һаргамаар сахилжа, тэнгэриин дуун хүндөөр лужаганаба.

Д. Улзытуев.

— Энэ убайгүй ноённие эндэнь низа даражархия!».

Ф. Балдаевай зураг.

Лекторнуудэй олоншье һаа, лекцинүүд болоногүй...

—Танай культурын таһагта хэдэн лекторскэ нэгэдэлнүүд бии байна. Лекторнуудтнай хүдөөгэй ажалшадай дунда лекционно пропаганда хэр зэргээр ябуулна гээшэб?—гэжэ Яруунын аймагай Советэй гүйсэдкомой культурын таһагые даагша нүхэр Туезовһээ асуухада, бага зэргэ бодолгото болоһоной һүүлээр хурганuудаа даража үзөөд: хүдөөдэ зургаан лекторскэ нэгэдэл, тиихэдэ аймагай центртэ лекторскэ нэгэ группа хүдэлмэрилнэ гэһэнэйнгээ һүүлээр, столойнгоо һугалга уудалжа оробо. Тэндэһээ хэдэн хабтагарнууд сааpһа, мүн задалагдаагүй бэшэгүүдые гаргажа, хэды лекторнуудэй бии байһые шоото дээрэ тооложо эхилбэ. Хэбэрынь жэл дүүрэжэ, хүдөөһөө библиотекэ болон клубуудые даагшанарай тоосоонууд ороһон байгаа ха.

—Юрэдөө, 70... 79 хүн болобо гээшэ ха. Эдээнэйнгээ хүдэлмэриин тоосоонуудые хаража, дээшэнь, Культурын министерстводэ лекционно пропагандаар хэһэн ажал тухайгаа тоосоо табижа эльгээхэ гэжэ һуунаб,—гээд саашань хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.—Эдээнэймнай орой хахалынь бүхэли жэл соогоо нэгэ хоёр лекци уншаһан, зариманиинь оройдоошье уншаагүй байха. Юумэ хэжэ үгэхээ болиһон зон даа. Би, хайшаншье гэхэеэ мэдэхээ болёод байнаб.

Теэд ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ тон ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой лекционно пропагандые һайнаар ябуулхын тула культурын таһаг, тэрээнние даагша нүхэр Туезов үнэндөө бодото оролдолго орой гаргаагүй, энээнээ зүндэнь орхижорхиһон, эмхидхэхы хүдэлмэри ябуулаагүй байшоо. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, нэн түрүүн нүхэр Туезов лекторнуудэй хүдэлмэреэр өөрөө һонирходоггүй, лекторскэ нэгэдэл болон группын ажалые эмхидхэдэг, хүтэлбэрилдэггүй.

Тиимэһээ лекционно пропагандын аймаг дотор тон муугаар табигдаһаниинь элитэ. Жэшээнь, аймагай центртэ хүдэлмэрилхэ ёһотой лекторскэ группые абаад үзэе. Энээнние даагшаар эрдэм бэлэдхэлээршье яһала бараг, аймОНО-е даагша нүхэр Е. Д. Цыдыпов хоёрдохи жэлээ хүдэлмэрилнэ. Тус группада дээдэ, дунда эрдэмтэй һургуулиин багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, хамта 23 хүн тоологдоно. Тэдэнэр аймагай центрын ажалшадай, Сосновско МТС-эй механизаторнуудай, мүн хүршэ Маленковой нэрэмжэтэ, «Улаан туяа» колхозуудай гэшүүдэй дунда лекционно пропагандые үргэнөөр ябуулха аргатай байгаа. Гэбэшье, группые даагша нүхэр Цыдыповэй ажалдаа даншье харюусалгагүйгөөр хандадагһаа боложо, энэ группа мүртэй хүдэлмэри ябуулнагүй. Нүхэр Цыдыпов һара, кварталай түсэбшье табидаггүй, хаана ямар лекци хэнэй уншаһыешье мэдэдэггүй, харин «одоол ниигэд, сүлөө ороод, ажалшадай дунда лекци уншалгые үргэнөөр эмхидхэхэб» гэжэ һэнгэргүйгөөр хөөрэнэ. Энэ группын лекторнууд — һургуулиин багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд үнгэрһэн жэл соо нэгэ, хоёр лекци уншаһан байбашье һаань, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд нүхэд Ц. Д. Эрдынеев, И. Щербаков, М. Тарнуев, В. Киреев, Симонова гэгшэд лекци оройдоошье уншаагүй. Тус группын хүдөө ажахын секторые даагша, Сосновско МТС-эй главна агроном нүхэр Симонова хүдөө ажахын туйлалтанууд тухай, түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай лекцинүүдые эмхидхэхэ гэжэ оролдоногүй. Тиихэдэ партиин айкомой пропаганда ба агитациин таһаг (даагшань нүхэр Ц. Д. Шагдаров) лекторскэ группын хүдэлмэридэ бодото туһаламжа үзүүлэн нүлөөлжэ хүтэлбэрилхэһөө байтагай, партиин айкомой штатна лекторнуудые болон элидхэлшэдые хүсэд хүдэлгэжэ шадаагүй байна гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Тиихэдэ хүдөөгэй ажалшадай дунда лекционно пропаганда бүришье муугаар ябуулагдана. Колхозниигууд болон механизаторнуудай дунда естественно-научна, политическэ болон хүдөө ажахын темэнүүд дээрэ лекцинүүд орой уншагданагүй.

Эгэтын МТС-эй клубай дэргэдэ лекторскэ нэгэдэл нээгдэһэн юм. Хэрбээ энэ лекторскэ нэгэдэлэй хүдэлмэрие һайнаар эмхидхээд байгаа һаа, механизаторнууд болон колхозниигуудай дунда лекционно пропагандые һайнаар ябуулха дүүрэн арга боломжотой байгаа. Энэ нэгэдэлые МТС-эй главна агроном нүхэр А. Бурдонов үнинэй «хүтэлбэрилхэ» зуураа, юушье хэдэггүй һэн. Тиимэһээ тэрэ сүлөөлэгдэжэ, мүнөө группые даагшаар МТС-эй главна инженер-механик нүхэр М. Тумурхонов томилогдобошье, хубилалта болоогүй байһаар. Нүхэр Тумурхонов ноябрь, декабрь һаранuудта лекцинүүдые эмхидхэхэ тухай яһала зохихо түсэб табижа, партиин айкомдо баталуулаад, тэрэнээ дүүргээгүй орхижорхёо. Нүхэр Тумурхонов нэгэдэлые хүтэлбэрилэгшэ болоһоор МТС-эй мэргэжэлтэд — лекторнууд нүхэд Чебунин, Загузин, Бурдонов гэгшэдтэ лекци уншахыень путёвко бэшэжэ үгөөд лэ бүхы ажалаа хизаарлаһан байна. Эндэхи хүдөөгэй клубые даагша нүхэр В. Гомбоев үнгэрһэн жэл соо элдэб темэнүүд дээрэ 69 лекци уншагдаа гэһэн хуурмаг мэдээ культурын таһагта хүргэһэн байна. Үнэндөө лекторскэ нэгэдэлэй лекторнууд үнгэрһэн жэл соо оройдоо 13 лекци уншаһан байха юм.

Партиин айкомой секретарь нүхэр Н. А. Пелихов лекторскэ нэгэдэлэй хүдэлмэридэ анхаралаа орой хандуулдаггүй, үнгэрхэдөө лекци арад зоной дунда өөрөөшье уншадаггүй байна.

—Хүдөө нютагуудта дээдэ ба дунда һургуулитай мэргэжэлтэдэй, мүн партийна хүтэлбэрилэгшэдэй гарахадань лекци, элидхэлые олоор шагнадаг, элдэб һонирхолтой юумэнүүдые мэдэдэг болохомнай гэжэ һанаа һэмди. Теэд лекторнуудэй олоншье һаа, лекцинүүд болоногүй, — гэжэ Карл Марксын, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай гэшүүд хөөрэлдэнэ.

Үнэхөөрөө хүдөө нютагуудта эрдэм бэлэдхэл һайнтай хүнүүдэй олошорходо, мүн инструкторска группануудай бии болоходо ажалшадай дунда лекционно пропаганда улам һайжарха байһан аад, хубилалта болоогүй. Тиимэһээ партиин Яруунын айком, тэрэнэй пропаганда ба агитациин таһаг ажалшадай дунда удха һайнтай лекционно пропагандые үргэнөөр ябуулхын тула зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

Ц. Дандаров,
манай корреспондент.

«БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ» БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Архиин мастер"

Сэлэнгын аймагай Юрөөгэй тоһоной заводой мастер нүхэр Дедковой ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг тухай фельетон манай газетын «Сатирын булан» соо дээрэхи гаршагтайгаар толилогдоо һэн.

Энэ фельетон шалгаад, хэмжээ абахынь тула Бурят-Монголой «Росглавмаслосырпром» трестые эрхилэгшэ нүхэр Дамбуевта эльгээглэһэн юм.

Фельетон соо заагдаһан баримтанууд шалгалтаар булта тодороо. Ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандаһанайнь түлөө тоһоной заводой мастер нүхэр Дедковто шанга выговор соносхогдоо. Тус заводой хүдэлмэрие саг соонь шалгаагүй байһаниинь «Маслопромой» Сэлэнгын конторые эрхилэгшэ нүхэр Андреяновта һануулагдаа. Энээн тухай манай редакцида Бурят-Монголой «Росглавмаслосырпром» трестые эрхилэгшэ нүхэр Дамбуев мэдээсэбэ.

Дальна Востогтохи эб найрамдалда Холбоото Штадууд гай түбэг татана

Хитад арадта эсэргүү хорото ябуулга Холбоото Штадууд һүүлэй үедэ хэһэн байна. Америкын Холбоото Штадуудай, мүн Тайвань арал дээрэ шэбээлжэ байһан Чан Кай-шиин бүлэг хоёрой хоорондо «Бэе бэеынгээ аюулгүй байдалые хангаха тухай договор» гэдэг декабриин 2-то Вашингтондо баталагдаһан байна.

«Германска милитаризмые һэргээхэ зорилгоор парижска хэлсээнүүдые баталалга ба Баруун Германиие сэрэгэй бүлэглэлгэнүүдтэ хабаадуулга, Зүүн-Урда Азида колониальна ёһо гуримые хэбээрнь байлгаха зорилгоор сэрэгэй блогые байгуулга, «бэе бэеынгээ аюулгүй байдал хангаха» тухай, бодото дээрээ, Дальна Востогто США-гэй сэрэгэй үшөө нэгэ плацдарм байгуулха тухай договорые Урда-Корейн лисынмановска правительствотай США-гэй баталалга, хитад арадта дайсан харша договорые США-гэй ба Тайвань дээрэхи чанкайшистска бүлэгэй хоорондо баталалга, — эдэ бүгэдэ халаа уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулгада һаад хэхэ, шэнэ дай бэлэдхэлгые түргэдхэхэ зорилготой США-гэй политикын нэгэ хараа шугамай нухэсэлнүүд гээшэ»—гэжэ СССР-эй МИД-эй мэдүүлгэ соо заагдана.

США-гэй агрессивнэ түсэбүүд соо чанкайшистнуудта ехэхэн үүргэ даалгагдана. Энээн тухайгаа хилын саадахи хэрэгүүдые эрхилдэг американска управлениин хүтэлбэрилэгшэ Стассен сэхэ мэдүүлһэн байна. «Националистнууд (чанкайшистнуудые буржуазна хэблэл нигэжэ нэрлэдэг юм— С. И.) дайлалдаха байха, тиимэһээ тэдэнэр манда ехэхэн туһатай гэжэ бидэнэр тоолонобди... Юуб гэхэдэ, Корейн болон Формозын арминууд хадаа энэ районда манай талада байдаг хоёр тон ехэ хүсэн болоно»—гэжэ тэрэ хэлэһэн юм.

Агресси хэхэ, хорото ааша гаргаха замда, эб найрамдалай хэрэгые һуларуулха, шэнэ дайнда бэлэдхэлые түргэдхэхэ замда ороһон Холбоото Штадууд Тайваниие, мүн Пэнхуледао, (Пескадорско) аралнуудые Хитадта болон Азиин бусад оронуудта добтолон орохо сэрэгэй базанууд зангаарнь үлөөхэ гэжэ али болохоор оролдоно. Американо-чанкайшистска «договорой» бодото удхань юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, өөрынгөө хэтэ заяанай территориие — Тайвань болон Пэнхуледао аралнуудые сүлөөлхэ хэрэгтэнь хитад арадта һаад ушаруулхые оролдолго, хоёрдохеёр, Тайвань аралые сэрэгэй база болгон хэрэглэжэ, Хитадта, мүн Дальна Востогой болон Зүүн-Урда Азиин эб найрамдалда дуратай бусад гүрэнүүдтэ эсэргүү ээрхэг түримгэй ябуулгануудаа үргэдхэлгэ болоно.

Американо-чанкайшистска «договор» сэрэгэй харата муухай ябуулгануудые үргэдхэхыень чанкайшистнуудые сэхэ түлхинэ. Энэ договорой дүримүүд (Тайвань болон Пэнхуледао аралнуудһаа гадна—С. И.) ондоошье территоридо хабаадажа болоно, энэнь өөһэд хоорондоо зүбшэн хэлсэһэнэйнь һүүлдэ тодорхойлогдохо юм гэжэ 6-дахи статьянь тодорхойлно. Договорой энэ дүрим хадаа гоминдановецуудһаа сэбэрлэгдэһэн территоридо эсэргүү, тайлбарилан хэлэбэл, континентальна Хитадта, мүн эрье шадарайнь олон тоото аралнуудта эсэргүү харата муухай хэрэгүүдые шэнээр түсэблэхэ гэһэн удхатай. Хитадай Арадай-сүлөөлэлгын армиин частьнууд 1949 оной октябрьһаа, 1954 оной июнь хүрэтэр чанкайшистнуудһаа 46 аралые, тэрэ тоодо шухала удхашанартай Чжоушань, Шэнсыледао, Сямынь (Амой), Ваньшаньцюньдао, Хайнань гэхэ мэтын бусад аралнуудые сүлөөлһэн байна. Мүнөө чанкайшистнууд өөрынгөө Вашингтонско үмөөрэгшэдэй туһаламжаар, дээрэ дурсагдагша газарнуудые булимтаран абаха гэһэн тэнэг һанаашалга гаргана.

США-гэй зонхилхы бүлэгүүд Чан Кай-шиин бүлэгтэй договор баталжа, Тайваниие эзэмдээд байһанаа зүбтүүлхэ гэжэ оролдоно. Гэбэшье, иимэрхүү ябуулганууд Хитадай Арадай Республикын бэеэ даанхай байдалые, тэрэнэй газарай бүрин бүтэн байлгые бүдүүлигээр эбдэлгэ, Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Уставые хазагайруулга болоно гэжэ СССР-эй МИД-эй декабриин 15-най мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэһэн байха юм.

Тайваниин территориальна талаараа Хитадта хамаатай байһаниинь арсашагүй баримта юм. Юуб гэхэдэ, энэ арал мянга табан зуугаад жэлэй турша соо Хитадта хамаадалаг байна бшуу. Энээнһээ гадна, Тайвань гээшэ Хитадай газарай таһаршагүй хубинь гэжэ Каирска болон Потсдамска декларацинууд соо хэлэгдэнхэй. Тиихэдэ эдэ декларацинууд доро Холбоото Штадуудшье гараа табиһан байха юм. Чан Кай-шиин бүлэгэй континентальна Хитадһаа намнагдажа, Тайвань арал дээрэ шэбээлхэдэнь, харин Хитадта арадай республика байгуулагдаа һэн. Энээнэй һүүлээр уданшьегүй США-гэй президент Трумэн иигэжэ мэдүүлһэн байна. «Формоза гү, али Хитадай али нэгэн ондоошье территори тушаа ямаршье шунахай һанаашалганууд Холбоото Штадуудта байхагүй. Холбоото Штадууд Формоза дээрэ тусхай эрхэтэй гү, али булюу байдалтай болохо, тэндэ сэрэгэй базануудые байгуулха гэһэн ямаршье бодолгүй юм... Тэдэнэр мүнөөнэйнь байдалда хамааралсахын тулада зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хэрэглэхэ ямаршье хүсэлгүй байна. Холбоото Штадуудай правительство Хитадта гражданска зүрилдөө үүдхэхэгүй. Мүн тэрэшэлэн Холбоото Штадуудай правительство Формоза арал дээрэ байһан хитадай сэрэгтэ сэрэгэй туһаламжа гү, али заабари үгэхэгүй юм».

Энээн дээрэһээ хараад үзэхэдэ, Тайваниие сүлөөлэлгэ хитад арадай өөһэдынь дотоодын хэрэг юм гэжэ американска правительство 1950 оной эхин багаар мэдэрээд, тэрэнэй дотоодын хэрэгтэ хамааралсахагүй гэһэн уялга абаһан байна. Гэбэшье, хахад жэл болоодүй байтар үнөөхи Трумэнай захиралтаар американска зэбсэгтэ хүсэнүүд Тайваниие эзэмдэһэн байгаа.

Холбоото Штадуудай зэбсэгтэ хүсэнүүд Тайвань аралые 1950 оной июнь һарада булимтаран эзэлээд, тэрэниие хитад арадта эсэргүү агресси хэхэ газар болгоод байна. Тайваньдахи Гаосюн болон Цзилун гэжэ портнууд, Пэнхуледао аралнууд дээрэхи Магун порт американска далайн-сэрэгэй базанууд болоо. Харин тиихэдэ Тайвань, Таоюань, Синьчжу, Цзяи, Сушань, Тайчжун болон Магун американска агаарай-сэрэгэй базанууд болгогдонхой юм.

Холбоото Штадууд Тайваниие Хитадай Арадай Республикада эсэргүүгээр тагнуулшад-һүйдхэгшэдэй бандануудые бүридүүлэн бэлэдхэхэ центр, тэдээнэй эшээлхэ пункт болгоо. Хитадай Арадай Республикын, ниитын аюулгүй байдалые сахиха министерствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Хитадай элдэб районуудта США-гэй тагнуулай центральна управлениин болон чанкайшистска бүлэгэй эльгэһэн 124 тусхай агент 1951 онһоо хойшо баригдаһан байна. Энээнһээ гадна, зэбсэгтэ эсэргүүсэлтэ хэһэн 106 агент алагдаһан байна. Баригдаһан агентнуудһаа 998 винтовконууд, 60 миллиметрово зургаан миномёт, 179 мянган патрон, 96 радиоустановко, нюуса кодууд, хуурмаг документнүүд болон пропускнууд, алтан, сааһан мүнгэн абтаһан байгаа.

Американо-чанкайшистска шэнэ «договор» мүнөө Тайвань дээрэ бии байгаа американска сэрэгүүдые тэрэ хэбээрнь үлөөхэһөө гадна, мүн тэдэ сэрэгүүдые нилээд олошоруулха зорилготой юм. Мүнөө Японидо байһан 5-дахи авиасоединени, Филиппинһээ—13-дахи авиасоединени Тайваньда эльгээгдэхэ юм гэжэ американска хэблэл бэшэһэн байна. Мүн тэрэшэлэн хуурай газарай армиин частьнуудшье Тайваньда эльгээгдэхээр хараалагдана. 7-дохи флодой 72-дохи оперативна группа хадаа Цзоин болон Тайвань дээрэхи бусад портнуудай далайн-сэрэгэй базануудые ашаглан хэрэглэхэ түсэб зохёожо байна.

Тэрэшэлэн Формоза дээрэхи гоминдановска сэрэгүүдтэ «сэрэгэй туһаламжа гү, али заабари» үгэхэгүйбди гэһэн Трумэнай найдуулгые Вашингтон убайгүйгөөр эбдэжэ байдаг. 1950 оной июльһээ 1954 оной июнь хүрэтэр хамта дээрээ 1 миллиард 400 миллион үлүүтэй американска долларой буу зэбсэг гоминдановецуудта үгэһэн байна. «Заабари үгэлгэ» тухай хэлэхэ болоо һаа, «Крисчен сайенс монитор» гэжэ американска газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, «американска советнигүүд гоминдановска сэрэгэй бүхы соединенинүүд болон частьнуудые взвод хүрэтэр хинан шалгана. Американска сэрэгэй 900 гаран советнигүүд мүнөө Тайвань дээрэ байдаг. Советнигүүдэй тоо олон боложол байһаар.

Гоминдановецуудта американска сэрэгэй туһаламжа улам бүри ехэл болоно. Гоминдановецуудта 2 эсминец, 12 торпеднэ катер Холбоото Штадууд һаяар дамжуулан үгэхэнь гэжэ американска хэблэл мэдээсэнэ. Энээнһээ гадна, американска реактивна бүлэг истребительнүүд гоминдановецуудай мэдэлдэ нэмэжэ үгтэхэнь.

Холбоото Штадууд Тайваниие болон бусад аралнуудые зэбсэгтэ хүсөөр эзэмдээд байхадаа бүхы газар дайдаяа нэгэдүүлгэдэнь хитад арадта һаад ушаруулха гэжэ оролдоно. Энэнь Хитадай Арадай Республикын территориин бүрин бүтэн байлгые эбдэлгэһээ гадна, агуу ехэ гүрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ сэхэ хамааралсалга болоно. Тайвань аралые сүлөөлхөөр шиидэнги байһанаа мэнэ һаяхан хитад арад дахинаа мэдүүлһэн байна. Энээндэнь харюу болгон, американска правительство элдэб янзын заналтануудые хэхэһээ гадна, Тайваниие сүлөөлэлгэдэнь Холбоото Штадуудай зэбсэгтэ хүсэнүүд һаад ушаруулха байна гэжэ мэдүүлһэн байха юм. Тиигэжэ энэ аралые «хамгаалха» гэһэн захиралта американска флодто үгтэһэн байгаа.

Энэ захиралтые дүүргэлтэ болгон, Холбоото Штадуудай эсминецүүд болон уһан доогуур ябадаг онгосонууд Хитадай эрье шадарай уһан соогуур —Гуандунь провинцидахи Сватоуһаа, Шаньдун провинцидахи Циндао хүрэтэр ябаха зуураа, тагнуул хэнэ. Энээнһээ гадна, «Юнайтед стейтс ньюс энд Уорлд рипорт» гэжэ американска журналай зааһанай ёһоор, Холбоото Штадуудай уһан доогуур ябадаг онгосонууд, Циндао—Дальний—Владивосток гэжэ туйлай ехэ сахаригта, Хитад руу шэглэжэ ябаһан суднануудые «абяагүйхэнөөр адаглан харадаг» байна. Мүн Хайнань аралайшье райондо ажагладаг юм.

Американска авиацишье хорото ябуулга шэнээр хэхээр бэлэдхэжэ байна. «Самоледууд саг үргэлжэ агаарта ниидэнэ, националистнуудай бомбардировщигууд болон истребительнүүд далайн хоолой дээгүүр гарана. Авианосецууд дээрэ байдаг дайшалхы патрульна самолёдууд эртэ үглөөнһөө наранай оротор агаарта ниидэнэ. Далайн-сэрэгэй флодой «Нептун», «Маринер», мүн бусадшье түхэлэй самолёдууд коммунистическэ суднанууд болон сэрэгүүдэй суглараһан газарые бэдэрэн, далайн эрьеэр зубшан ниидэнэ» гэжэ «Юнайтед стейтс ньюс энд Уорлд рипорт» гэжэ журналай американска корреспондент мэдээсэнэ.

Хэблэлдэ тунхаглагдаһан хүсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор, 1950 оной июнь һараһаа 1954 оной февраль һара хүрэтэр американска самолёдууд Хитадай Арадай Республикын агаарай хилые 7.632 дахин дабаһан байха юм. Тиихэдэ американска сэрэгэй корабльнууд энэ үе соо Хитадай далайн хилые 336 дахин дабаһан байна.

Американо-чанкайшистска «договорой» баталагдамсаар США-гэй далайн-сэрэгэй болон агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд Зүүн-Хитадай далайда сэрэгэй ехэхэн манёврнуудые хэһэн байна. Эдэ манёврнуудай боложо байха үедэ американска 7-дохи флодой самолёдууд Хитадай хилые нэгэнтэ бэшэ дабаһан байха юм. Хүсээ харуулхын, хитад арадые айлган һүрдөөхын тулада эдэ манёврнуудые американецууд зорюута хэһэн байгаа гэжэ Синьхуа агентство тэмдэглэнэ.

Эдэ бүхы сэрэгэй ябуулганууд Хитадай уһан соо, амгалан тайбан хитадай эрье шадар, хитадай газар дээрэ хэгдэнэ. Иимэ хорото ябуулганууд Хитадта эсэргүүгээр элитээр хэгдэнэ. Холбоото Штадуудай хорото этэгээдүүд Хитадай Арадай Республикын территориин ойро хүртэшэгүй байлгые эбдэхэдээ, тэрээниие политическэ бэеэ даанхай бэшэ байдалтай болгохобди гэжэ занахадаа, хитадые айлганабди гэжэ һанана. Энэ һанаашалгань дэмы байна. «600 миллион хитад арад американска империализмын энэ аяг аашада эсэргүүсэн тэмсэхээр эрид шиидэнхэй. Бидэнэр Хитадай нэгэшье дюймэ газар үгэхэгүйбди» гэжэ «Датунбао» газетэ бэшэнэ. Азида, мүн тэрэшэлэн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хүсэлтэй байгаа һаа, США-гэй правительство «өөрынгөө бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдые Тайваньһаа, Пэнхуледао аралнуудһаа, мүн Тайваньска хоолойһоо гаргаха зэргэтэй» гэжэ Хитадай Арадай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министр Чжоу Энь-лай тусхай мэдүүлгэ соогоо онсошолон тэмдэглэһэн байха юм.

Зургаан зуун миллион хитад арадай энэ хуулита эрилтые Советскэ Союз дэмжэнэ. «Тайваньһаа, Пэнхуледао аралнуудһаа болон Тайваньска хоолойһоо американска сэрэгүүдые гаргаха тухай, мүн Хитадай Арадай Республикада эсэргүү агрессивнэ ябуулгануудые болюулха тухай Хитадай Арадай Республикын эрилтые СССР-эй правительство дэмжэнэ» гэжэ МИД-эй декабриин 15-най Мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Дальна Востогтохи оршон байдалые хурсадхажа байһанайнтаа түлөө США-гэй правительство бүрин харюусаха байна.

С. Иванько.

Академик Скобельцын Нью-Йорк ерэбэ

НЬЮ-ЙОРК, январиин 15. (ТАСС). Академик Д. В. Скобельцын мүнөөдэр Нью-Йорк ерэбэ. Тэрэ хадаа Советскэ Союзай түлөөлэгшэ боложо, атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ асуудалаар эрдэмтэдэй уласхоорондын конференциие бэлэдхэлгын ООН-эй консультативна комитедэй хүдэлмэридэ хабаадалсаха юм.

Будапештые сүлөөлхын түлөө байлдаанда наһа бараһан советскэ сэрэгшэдэй дурасхаалда мемориальна доска табигдаба

БУДАПЕШТ, январиин 15. (ТАСС). Будапештые сүлөөлхын түлөө байлдаанда наһа бараһан советскэ геройнуудай дурасхаалда венгерскэ арадай армиин театрын байшанда үсэгэлдэр үдэшэ мемориальна доска табигдаа. Венгерскэ столицын энэ районие советскэ армиин сүлөөлһөөр 10 жэл гүйсэһэнтэй дашарамдуулагдан мемориальна доска табигдаа. Тэрэ үедэ советскэ армиин частьнуудай нэгэндэ ябалсаһан, Будапештые сүлөөлхын түлөө байлдаанда хабаадагша, Кошутын нэрэмжэтэ шангай лауреат Бела Иллеш үгэ хэлээ.

Венгриин культурын министерствын, искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай, арадай армиин театрын түлөөлэгшэд, мүн бусадшье хүнүүд мемориальна доскагай дэргэдэ веногуудые табяа.

Будапештын томохон район болохо 13-дахи районие советскэ армиин сүлөөлһөөр 10 жэл гүйсэһэнэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани мемориальна доскагай табигдаһанай һүүлээр арадай армиин театр соо болоо. Ажалшадай венгерскэ партиин ЦК-гэй секретарь Бела Вег, ВПГ-эй Будапештскэ Комитедэй нэгэдэхи секретарь Иштван Ковач, 13-дахи районой ажалшадай түлөөлэгшэд, СССР-һээ Венгридэ байгаа Посольствын түлөөлэгшэд В. Н. Келин, Венгриие сүлөөлһэнэй түлөө байлдаанда хабаадаһан Советскэ Союзай герой Н. И. Забелкин гэгшэд заседанида хабаадалсаа.

Заседанида хабаадагшад СССР-һээ Венгридэ байгаа Посольстводо телеграмма эльгээгээ. Советскэ Правительстводо, коммунизм байгуулжа байгаа агуу ехэ советскэ арадта районой ажалшадһаа баясхалан хүргэхые тэдэнэр телеграмма соогоо гуйба.

Советскэ морягуудта норвежскэ засагаархид баясхалан хүргэбэ

Хойто далайда Голландиин эрье шадар минэдэ дайрагдаһан «Фольга» гэжэ норвежскэ танкерта түймэрэй болоходо «Тарту» гэжэ ашаанай советскэ пароходой командын гэшүүд 1954 оной октябриин 11—12-ой һүни ами бэеэ хайрлангүй түймэр унтарааһан байгаа гэжэ советскэ хэблэлдэ мэдээсэгдэһэн юм.

Түймэрэй унтараагдаһанай һүүлээр «Фольга» гэжэ танкерые советскэ пароход Роттердам порт хүрэтэр үдэшэһэн юм.

Энэ оной январиин 10-да Норвегиһээ Москвада байгаа Посол Э. Бродланд Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр В. М. Молотовой нэрэ дээрэ эльгээгдэһэн бэшэг соо, өөрынгөө Правительствын даалгабаряар, «Фольга» гэжэ норвежскэ танкерта эрэлхэг зоригтойгоор саг соонь туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө «Тарту» гэжэ советскэ пароходой командын капитанда, мүн тэрэ командын гэшүүдтэ норвежскэ засагаархидай эльгээһэн баясхалангые дамжуулба гэжэ эли болоо.

Баруун Германиһаа ГДР-тэ немецүүдэй ерэлгэ тухай „Дер Абенд" газетэ иигэжэ бэшэнэ
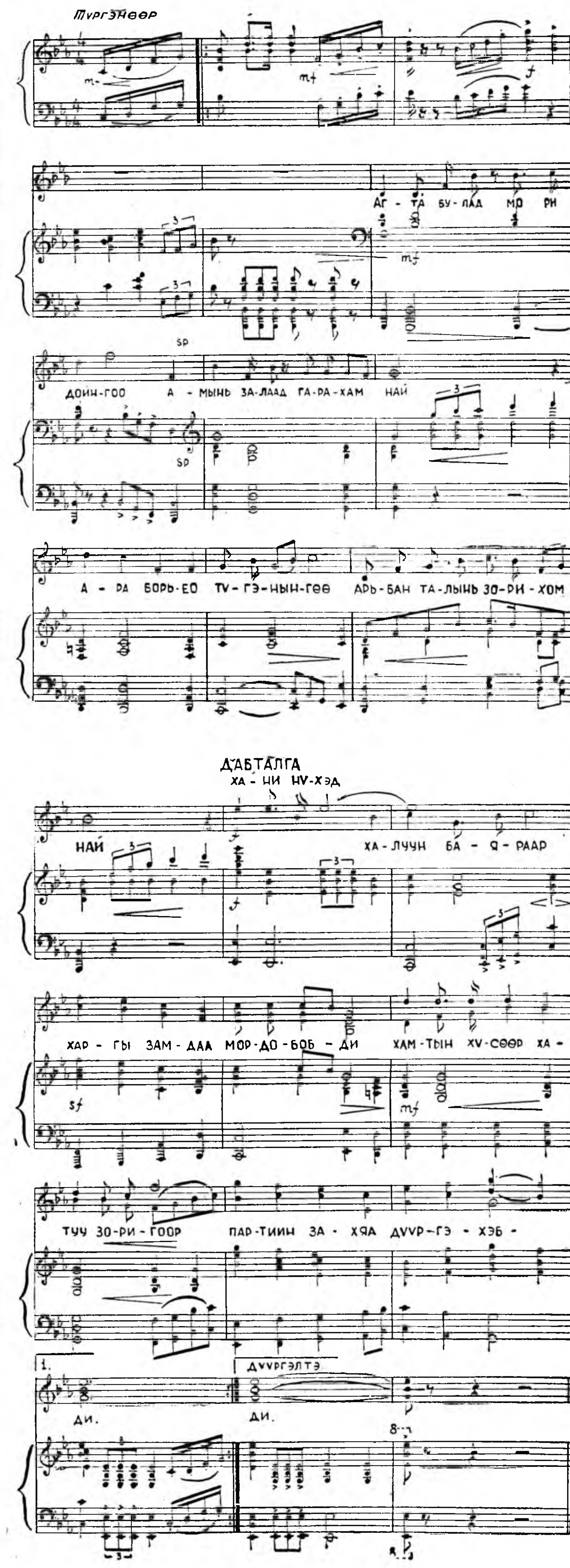
ВЕНА, январиин 15. (ТАСС). «Дер Абенд» газетэ Боннһоо абтаһан мэдээсэл соогоо нютагаа урилагшадай хэрэгүүдые эрхилхэ Боннско министерствын статс-секретарь Петер Нам гэгшын мэдүүлгые найруулан бэшэһэн байна. 1954 оной нэгэдэхи квартал соо Баруун Германиһаа Германска Демократическа Республикада 6 мянган хүн, хоёрдохи кварталда 7 мянган хүн нүүгээ гэжэ тэрэ мэдээсэл соонь заагдана.

США-гэй гүрэнэй департаментын түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН, январиин 15. (ТАСС). Атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэлгын ехэ удхашанартайе мэдэрэн, энэ талаар уласхоорондын харилсан ажаллалгые хүгжөөлгэдэ туһалхые эрмэлзэн, атомна энергеэр хүдэлдэг түрүүшын промышленна электростанциин ашаглалгада оруулагдаһантай дашарамдуулагдан Советскэ Союз дотор бии болоһон научно-техническэ материалые дамжуулан үгэхөөр Советскэ Правительство бэлэн байна гэһэн ТАСС-эй мэдээсэлые гүрэнэй департамент хэблэхэгүй юм гэжэ гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ Сайдэм мэдүүлээ.

Шэнэ газарта зориё, нүхэд!

Үгэнь Ч. НАМЖИЛОВАЙ *Хүгжэмынь Д. АЮШЕЕВЭЙ*

Агта булад моридойнгоо
Амынь залаад гарахамнай.
Ара Борьёо, Түгэнынгөө
Арьбан талынь зорихомнай.
Хани нүхэд,
Халуун баяраар
Харгы замдаа мордобобди.
Хамтын хүсөөр,
Хатуу зоригоор
Партиин захяа дүүргэхэбди.

Шэнэ, шэнэ газарайнгаа
Шэмэ хабынь үзэхэмнай.
Шэлдэн хүрьһынь хахалангаа
Шэниисэеэ тарихамнай.
Хани нүхэд,
Халуун баяраар
Харгы замдаа мордобобди.
Хамтын хүсөөр,
Хатуу зоригоор
Партиин захяа дүүргэхэбди.

Залуу манай зүрхэн согтой
Залгаа хүхюун ябахабди.
Залгаа хүхюун ябаа сагтаа
Замай хүнды дабахабди.
Хани нүхэд,
Халуун баяраар
Харгы замдаа мордобобди.
Хамтын хүсөөр,
Хатуу зоригоор
Партиин захяа дүүргэхэбди.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Мүнөөдэр КИНО ТЕАТРНУУДТА

Оперо ба баледэй театрта — **«Аида»** (20 ч.).

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — уранһайханай үнгэтэ шэнэ фильм **«Испытание верности»** (11 ч. 45 м., 15 ч. 45 м., 18, 20 ч. 15 м. ба 22 ч. 30 м.), **«Джульбарс»** (10 ба 14 ч.).

«ХРОНИКА» кинотеатрта — **«Школа мужества»** (10 ч. 30 м., 12 ч. 30 м., 19 ба 20 ч. 30 м.), **«Комедианты»** (14 ч. 30 м., 16 ч. 30 м. ба 21 ч.), шэнэ спортивна фильм **«Два матча»** ба **«В Риме»** (18 ч. 10 м.).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — **«Смелая разведка»** (10 ч. 30 м., 12 ч. 30 м. 14 ч. 30 м. ба 20 ч. 30 м.). **«Кто виноват?»** (16 ч. 30 м., 18 ч. 30 м. ба 22 ч. 30 м.).

«Бурят-Монголой үнэн» газетын редакциин коллектив редакциин хүдэлмэрилэгшэ Антон Ламожапович Мантаевта болон тэрэнэй бүлэнэртэ инаг хайрата
ВАЛЕРИЙ
хүбүүнэйнь наһа бараһантай дашарамдуулан гүнзэгы гашуудалаа мэдүүлнэ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 23, заместителя редактора—7.85, отв. секретаря — 3-23, партийной жизни, сельского хозяйства — 10-17, пропаганды и переводов —6.84, культуры и быта, промышленности — 4-52, местной информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00354. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 40.